

elpou.cat | 4,50€ | maig 2025 | Núm. 419

EL POU DE LA GALLINA

REVISTA MANRESANA D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

38^è
ANIVERSARI

MANRESA DES DEL CEL

L'entrevista a Josep Jou, empresari i gastrònom

Amb U de futur

Estudiar a UManresa és molt més que obtenir una titulació; és una experiència transformadora que et prepara per al teu futur professional.

Graus

Infermeria

Fisioteràpia

Podologia (semipresencial)

Podologia-Fisioteràpia (graus simultanis)

Logopèdia (semipresencial)

Logopèdia-Audiologia (graus simultanis)

Odontologia

Medicina

Gestió de la Societat Digital (semipresencial)

Administració i Direcció d'Empreses (ADE)

Mestre en Educació Infantil

Cicles formatius – CFGS

CFGS Pròtesis Dentals

CFGS Administració i Finances

CFGS Comerç Internacional

CFGS Transport i Logística

CFGS Educació Infantil

Informa-te'n

UMANRESA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

Manresa a vol d'ocell

CLARET&GUBIANAS 2025

El retrat des dels núvols del terme de Manresa en diferents etapes dibuixa els engranatges que articulen la vida quotidiana i el batec general de la ciutat al compàs de les activitats econòmiques i socials. De manera paral·lela, la ciutat ha anat creixent i ocupant espais amb edificacions i infraestructures a mesura que creixia en nombre d'habitants i es convertia en un dels motors econòmics del país. Així, des de finals del segle XIX, moment inaugural de la revolució industrial a Catalunya, Manresa comença a omplir-se de factories, amb el sector tèxtil com a punta de llança, que se situen a la perifèria d'una trama urbana que ja fa anys que s'ha estès més enllà de les muralles medievals. A principis del segle XX, abans que la guerra civil converteixi Manresa en una urbs grisa i empobrida, la ciutat construeix infraestructures per adaptar-se al moviment de mercaderies i persones, que atresora com a eix de les comunicacions al centre del Principat.

Passat el període bèl·lic, Manresa i els seus barris de l'extraradi comencen a emplenar-se fruit del *desarrollismo* franquista i a la necessitat d'habitatge per als nousvinguts. La ciutat es recupera dels anys de l'autarquia amb una nova embranzida industrial i comercial que, a banda de la construcció de barris com el Xup, la Font dels Capellans i, més endavant, la Balconada, fa créixer l'entramat urbà deixant les zones agrícoles i rurals als afores i desenvolupant sectors com els de la Sagrada Família, la plaça de Catalunya o el Poble Nou. La crisi del tèxtil i d'altres indústries auxiliars, de mica en mica, va reconvertint Manresa en una ciutat més terciària. L'ocupació dels terrenys de Cal Gravat, les Bases i els Dolors marquen la fi de l'expansió constructiva i delimiten la ciutat enmig d'un rodal verd fronterer amb els municipis veïns. Una fesomia que aquest mes contemplem des de l'aire, fotografiant edificis, carrers, avingudes i places a vol d'ocell.

Taula rodona sobre l'ofici d'artista, al Casino

El dia 2 d'abril es va fer una nova taula rodona, dins del cicle *Temes del Pou*, a la Sala d'Actes del Casino, sobre el tema *L'ofici d'artista*, amb la participació de Jordi Figueras, actor, i Natxo Tarrés, compositor i cantant de Gossos, que van explicar la situació en el seu àmbit respectiu. Durant l'acte, es va presentar la revista del mes, que analitzava si és possible viure de l'art, arran de les entrevistes amb onze manresans que es dediquen professionalment a l'escriptura, el teatre, la música i la pintura: Mireia Cibera Pintó, actriu i professora de teatre; Eduard de Pobes Cots, pintor; Joaquim Falcó Pujol, pintor; Jordi Figueras i Morell, actor; Agustí Franch Reche, escriptor i dramaturg; David Pintó Codinasaltas, actor i director de teatre; Maria Ribot Farrés, component del grup musical Jo Jet i Maria Ribot; Txema Rico Martínez, pintor; Sílvia Sanfeliu Morros, actriu, dramaturga i directora de cinema; Genís Sinca i Algué, escriptor i periodista, i Natxo Tarrés Garcia, compositor i cantant de Gossos.

El 7 de maig lliurem els Oleguer Bisbal

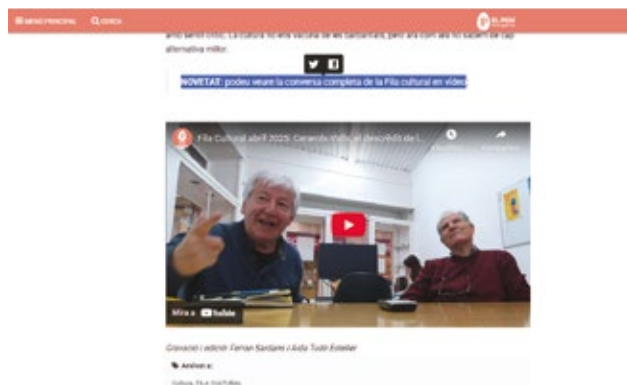
En el marc del 38è aniversari de la publicació, el dimecres 7 de maig, a les set del vespre, a la sala d'actes del Casino, es lliuraran els trentens premis Oleguer Bisbal en les modalitats de manresà d'actualitat, manresà del Pou i *manresà més manresà*, escollits per votació popular entre els lectors. Podeu fer-nos arribar el vostre vot per als Premis Oleguer Bisbal 2025 al nostre web (elpou.cat) o deixant-lo a la redacció de la revista, fins al 30 d'abril.

Canvis a la revista

Coincidint amb el 38è aniversari, la revista introdueix alguns canvis de disseny i de continguts, entre els quals destaca la desaparició de la secció *Espòiler*, que dona pas al nou espai *Pell de gallina*, signat per Balsky. Entre altres canvis significatius, destaquem també la incorporació del periodista Quim Noguero a la secció *Fanal de cua*, en què pren el relleu d'Eudald Tomasa, i la incorporació de Josep Maria Fius a la llista d'opinadors de la secció *600 paraules*.

El Pou enceta etapa multimèdia

Des d'aquest mes d'abril, l'edició digital de la revista (elpou.cat) ofereix els continguts complets de la conversa de la *Fila cultural* en vídeo, en una gravació i edició realitzades per Ferran Sardans Serra i Aida Tudó Esteller. En aquest primer enregistrament, els professors i divulgadors de filosofia Lluís Cerarols i Xavier Valls debaten sobre l'hora present de l'humanisme, com a base inspiradora de la cultura, en un diàleg amb Jordi Estrada.

El nou traçat del camí de la Creu del Tort

El 19 de febrer passat es va col·locar la caixa d'escala metàl·lica per salvar el desnivell per poder arribar a la Creu del Tort pel camí que comença tocant al Pont Vell. Ja era hora. Benvingut sigui! Abans hi havia un camí públic i immemorial, que passava pel mig de la finca del Tort, amb la corresponent escala que hi arribava i que salvava el desnivell, tocant el torrent i salt d'aigua prop de la Creu del Tort.

Pere Foradada Martín, arquitecte tècnic de l'Ajuntament de Manresa, va comprar la finca registral 1.600 el 18 de desembre de 1995, i fa més de 20 anys que hi va construir, el 1999, a la seva part sud, un mur de formigó adossat per un costat, a la nova canalització del torrent que va fer Aigües de Manresa i per l'altre, a la paret de la finca veïna, barrant totalment el pas pel camí que, juntament amb el torrent de la Creu del Tort, passaven per entremig de la finca esmentada. L'Ajuntament de Manresa des de llavors NO ha fet cap pas ni judicial ni de cap altra mena, per obligar la propietat a reobrir l'esmentat camí, quan era el seu deure i obligació legal, i tampoc no ha tingut cap interès a reobrir-lo. Això, sense voler apuntar cap infracció concreta, ben segur que dona peu a tota mena d'interpretacions sobre la legalitat d'una passivitat tan prolongada. Es podria pensar que potser s'ha incorregut en prevaricació?

El 2018, després de moltes reivindicacions i escrits dels veïns i diferents particulars i entitats (el més important dels quals el presentat a l'Ajuntament de Manresa el 22-12-2015, signat entre d'altres per: Centre d'Estudis del Bages, Meandre, Amics de l'Art Romànic, Entitat Divina Pastora, Associació Memòria i Història de Manresa, Associació de Veïns i Veïnes de les Escodines, etc., on ja es demanava que es recuperés aquest camí públic que es va tancar. L'Ajuntament va proposar finalment i com a últimatum, el 27-2-2018, una solució de camí «alternatiu», que «si no s'acceptava ja no hi dedicarien més esforços» i que és la que suposem que s'està executant complint part de l'acord públic entre totes les parts de l'1 de març del 2018, pràcticament per esgotament de la gent. Esperem que s'executi plenament.

L'Ajuntament també haurà d'executar, si el propietari no ho fa d'una manera voluntària i imminent, un altre punt d'acord sobre la canalització feta per Aigües de Manresa del tros de torrent públic que passava i passa pel mig de

la finca del Tort, que el propietari haurà de treure tots els ferros, puntals, sarments, arbusts, etc. que hagi pogut col·locar a la canalització i que per sobre només hi podrien accedir els operaris de l'Ajuntament i/o d'Aigües de Manresa. De moment encara no s'ha fet, i farà set anys que s'hauria d'haver fet. Esperem que ara l'Ajuntament sí que li obligui a treure-ho immediatament o bé ho faci el consistori a costa de Pere Foradada. No voldríem pas pensar que hi pugui haver cap deix de conducta clarament reprovable, que s'hauria de denunciar, si no es compleix aquest acord. A l'escrit esmentat, presentat a l'Ajuntament de Manresa el 22-12-2015, també es demanava que s'enviés al cadastre, el referit escrit, per tal que es modifiqués la parcel·la del Tort i s'hi fes constar el torrent públic del Tort en tota la seva extensió. No se sap si s'ha comunicat o no, ja que de moment el cadastre no s'ha modificat en aquest aspecte.

Per tancar les seves actuacions, per passiva o per activa, es gasten diners públics a cabassos. Qui és el responsable i/o perjudicat i/o beneficiat, d'haver-se de gastar ara més de 380.000 euros del comú perquè no es va reobrir el mur de seguida, per restablir el pas del camí immemorial, cosa que hauria costat, llavors, zero euros al comú?

*Lluís Matamala i Ribó,
advocat i representant de veïns en la negociació i escrits*

Des de 1988 que construïm serveis d'atenció a la vellesa

Som un servei de proximitat que us ofereix estada de residència o de centre de dia. I els serveis d'atenció domiciliària, transport, podologia i perruqueria

I ara que estem de reformes encara ho hem de celebrar més: Dissabte 17 de maig de 2025 festa popular des de les 4 de la tarda al carrer Vallès amb l'actuació teatral de *Les Teresines* i, a les 5, concert i berenar amb *Les Argelagues*

37 anys al costat de la gent gran!

Residència d'avis del barri de la Sagrada Família

Fundació sense ànim de lucre

www.residenciasagradafamilia.cat

Tel. 938 738 333 - carrer Vallès, 6 - 8 i 15 - 17 - 08243 MANRESA

EL POU
DE LA
GALLINA

Associació cultural El Pou de la gallina

President: Jaume Puig

Vicepresident: Ramon Fontdevila

Secretària: Lourdes Muñoz

Tresorer: Francesc García

Vocals: Joan Cals, Carles Claret,

Josep Maria Mata, Lluís Matamala,

Josep R. Mora, Montse Rosell, Jordi

Sardans, Teresa Torra i Joan Vilamala.

**Redacció, administració,
publicitat i subscripcions:**

Carrer Sobrerroca, 24, baixos

08241 - Manresa

Telèfon: 93 872 50 18

www.elpou.cat

elpou@elpou.cat

Revista fundada el 1987

Membre de l'Associació

Catalana de la Premsa Comarcal

Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans

Cap de redacció: Carles Claret

Redacció: Jordi Estrada, Marta Jorge,

Josep M. Oliva, Alba Pararols, Ferran Sar-

dans, Joana Vilar, Lluís Virós.

Disseny: Carles Claret i Marc Prat

Maquetació: Marc Prat

Portada: El parc de l'Agulla i la connexió
amb la variant de Manresa (Foto de Ramon
Creus)

Fotografia: Jordi Alavedra, Enric Casas,
Joan Closas.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp,
Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Ce-
brian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi
d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa,
Laura Estrada, El Galliner, Jordi Girabal, Jo-
sep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí,
Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó,
Quaderns de Taller, Erques Torres, Laura Vi-
dal, Joan Vilamala.

Administració:

Joana Vilar

Impressió:

Difoprint, SL.

General Prim, 3-5.

08272 Sant Fruitós de Bages

Tel. 93 876 05 27

Distribució:

Sobrerroca Centre SL.

Tel. 93 873 92 34

Dipòsit Legal:

B-13.528-1987

ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Les col·laboracions que apareixen
signades a la revista no representen,
necessàriament, l'opinió
d'El Pou de la gallina

SUMARI 419

Maig 2025

- 8 **DE MES A MES**
- 10 **ÀLBUM DE VISITES** ROC CASAGRAN
Llorenç Capdevila i Enric Casas
- 11 **600 PARAULES** PARLEM DE NINGÚ. Josep Maria Fius
- 12 **FAVETS...**
LA VIDA, ARA. Josep M. Oliva
50 ANYS D'OBJECCIÓ. Jordi Sardans
- 13 **...I TREMENDES**
L'ÈXIT MAL ENTÈS. Marta Jorge
REPENSAR LA MOBILITAT. Laura Serrat
- 14 **TEMA DEL MES**
L'EVOLUCIÓ DE MANRESA, A VOL D'OCELL
Ferran Sardans, Jordi Sardans, Aida Tudó i Lluís Virós
- 28 **D'AQUÍ I D'ALLÀ** CARMEN BONILLA (HONDURES)
- 30 **INNOVACIÓ I TECNOLOGIA** L'ENERGIA MINIEÒLICA. Josep M. Macià
- 32 **SAPS QUÈ MENGES?** UN ASIÀTIC EXPRES ALTAMENT PROCESSAT.
Marta Jorge
- 34 **INDRETS** EL CONGOST DE PERLES
Josep M. Mata i Josep Girabal
- 35 **NATURA URBANA** L'ATZAR I LA NECESSITAT. Ignasi Cebrian
- 36 **L'ENTREVISTA** JOSEP JOU PARROT. Jordi Sardans
- 41 **ESPAI D'ART** Rodrigo Rodríguez 'Comos'
- 42 **FILA CULTURAL** BACARDIT-BRUNET, PERIODISME DE PROXIMITAT.
Jordi Estrada
- 44 **LÈXIC A LA MANRESANA** ARRAMBLAR. Jaume Puig
- 45 **CRÒNICA SOCIAL**
LA MANRESA AÈRIA DES DEL SUD-OEST (1926). J. S.
- 46 **PROPOSTES** Maria Camp, Jaume Pont, Laura Vidal i Joana Vilar
- 47 **PATRIMONI CIUTADÀ** CASA NOGUERA O CAL JORDI (II). Lluís Virós
- 48 **FANAL DE CUA**
QUI EDITA ELS DE CASA? Llorenç Capdevila
EN EL LLINDAR. Joaquim Noguero
- 49 **EL CUL DEL POU**

La Plataforma pel Desdoblament reclama el 2+2

1 d'abril. Representants de la Plataforma pel Desdoblament de la C-55, reunits a la Cambra de Comerç, reclamen per abans de l'estiu l'estudi informatiu i d'impacte ambiental del 2+2 entre Manresa i l'enllaç amb la C-58.

Xavier Sala Martín, a la Trobada d'Ampans

3 d'abril. La XII edició de la Trobada Ampans i Empresa per posar en valor el paper del món empresarial en una societat més inclusiva inclou diverses conferències i taules rodones, entre les quals destaca la ponència del professor Xavier Sala i Martín.

Es presenta Humana Sound System

3 d'abril. Al cafè-teatre Voilà!, s'estrena el nou projecte musical de Natxo Tarrés i Roger Farré, Humana Sound System, una aventura musical que busca seguir connectant amb la gent.

Un miler de participants a la Marxa del Pelegrí

6 d'abril. Un total de 1.004 inscrits participen en tres modalitats de 8 i 26, a més dels 15 km en versió circular, en la desena Marxa del Pelegrí, que surt de Montserrat i arriba a la plaça Major de Manresa, on coincideixen amb la trobada gegantera.

Desena edició de la Trobada de Gegants

6 d'abril. Deu colles geganteres participen en la desena Trobada de Gegants, amb una cercavila pels carrers del centre de la ciutat i una ballada a la plaça Major.

La Residència Montblanc fa 40 anys

6 d'abril. El centre d'atenció a les persones grans gestionat per la Fundació Sant Andreu Salut celebra els 40 anys amb un acte que aplega professionals, famílies i institucions.

Batecs estripa els límits

6 d'abril. Montse Colomé clou a Sant Domènec, amb l'espectacle *Celebration*, la setena edició del Festival de Dansa de Manresa Batecs, que havia obert amb el muntatge *Crea Mou Cos Dansa*, amb un centenar d'alumnes de les escoles Ítaca i Catalunya.

La consellera Niubó obre les Jornades Lacetània

7 d'abril. La consellera d'Educació Esther Niubó inaugura les Jornades Lacetània, que dediquen tota la setmana a debatre i compartir idees sobre l'aprenentatge.

La PAHC penja una pancarta a l'ajuntament

8 d'abril. Activistes de la PAHC Bages pengen al balcó

fa 25 anys

El TDK afrontava una etapa difícil

El número de juny del 2000 de la revista publicava el reportatge de Carles Claret: *Punt i a part en la història del TDK Manresa*. S'hi analitzava el futur de l'equip, després d'una temporada per oblidar, en què havien fallat els fitxatges, amb baixes importantíssimes i amb descens de categoria. L'equip jugaria a la lliga LEB (Liga Española de Baloncesto) i la revista en parlava amb Valentí Junyent, llavors director general del Bàsquet Manresa SAE, Francesc de Puig, exmembre de l'executiva, Josep Empez, regidor d'Esports, Jordi Robirosa, periodista de TV3, Joan Chichi Creus, nou assessor esportiu, i Enric Torres, president del club.

L'expedició Everest 2000 feia el cim

El 16 de maig, l'expedició Caixa Manresa Everest 2000 coronava l'Everest, en la segona temptativa. El dia 4, la Caixa s'havia venut els espais culturals de Sant Domènec a Forn de Cabrianes. El dia 17, la cinquena edició de la Jornada d'Economia de Caixa Manresa aplegava 350 representants del món econòmic i empresarial. El dia 22, tancava la vintena Expobages, amb 250 expositors i 40.000 visitants. I el dia 27, el Col·lectiu Desvalls s'acabava el primer Aplec dels Països Catalans, amb actuacions i debats, amb bona participació.

de l'ajuntament una pancarta per reclamar més habitatge social i més pisos d'emergència. L'equip de govern lamenta que hagin fet servir la força física contra dos treballadors municipals.

S'intensifiquen les presentacions de llibres

10 d'abril. Als voltants de Sant Jordi, continuen les presentacions de llibres, entre els quals els de Pau Brunet (*Manrússia*), el 10 d'abril; Ernest Macià (*Jo soc pau i victòria*), 14 d'abril, i Francesc Comas (*Espais perduts*), el 15 d'abril.

Rècord de rodatges a la ciutat

11 d'abril. Els cinemes Bages Centre acullen l'estrena d'un curtmetratge per presentar el *plató manresà* al món, en la mateixa setmana que es fa públic que Manresa continua creixent com a gran plató de produccions audiovisuals, amb 60 produccions, l'any 2024.

El Manresa CBF guanya la Super Copa Femenina

12 d'abril. El Manresa CBF rep, en una tarda festiva al Nou Congost, el títol com a nou campió de la Super Copa, la competició femenina de màxim nivell en categoria sènior organitzada per la Federació Catalana de Basquetbol.

25 anys de processó recuperada

18 d'abril. La desfilada dels Armats i la Processó del

Silenci, el diumenge de Rams, i un homenatge als iniciadors de la recuperació de la tradició, precedeixen la desfilada de la Processó del Divendres Sant, que aplega molta gent al carrer i és presidida pel bisbe de Vic.

Els esplais porten les caramelles al centre de la ciutat

19 d'abril. Els carrers i places de Manresa acullen el dissabte sant i el diumenge de Pasqua els balls i les cançons dels grups de caramelles dels esplais de la Sagrada Família i de Crist Rei. El nucli de Viladordis i les masies del voltant també reviu la tradició amb els seus caramellaires.

El grup de caramellaires de l'esplai Can Cristu a Crist Rei (foto: Cèlia Figuls)

Amunt i avall, per Jordi Sardans

Estudiar Dret a Manresa

Tenint en compte que hi ha joves interessats en l'estudi del Dret i perquè no s'hagin de desplaçar a centres llunyans, UManresa ha acordat amb UVic impartir conjuntament, cadascú en el seu campus, aquests estudis. És una qüestió de prestigi per al centre, que ja imparteix Medicina, a part de les matèries tradicionals. La universitat privada local es va fent gran i dona la raó als pioners de la FUB, que van tenir la clarividència d'iniciar els estudis universitaris al Bages. Tot i que en falta la confirmació, que de cara al curs 2026-2027 UManresa prevegi impartir Dret és una bona notícia. S'han iniciat els tràmits i es compta amb els recursos necessaris. Els responsables ja tenen l'autorització del consell Interuniversitari de Catalunya, tot i que la memòria del grau on s'especificuen les titulacions encara ha de passar l'avaluació de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, i sobretot del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

Creixem desproporcionadament

Que Manresa hagi assolit els 81.000 habitants semblaria una bona notícia, però en l'actual context no. Entre 2006 i 2008 moltes immobiliàries barcelonines volien fer l'agost amb la venda de pisos abans de l'arribada de la crisi del totxo. D'aquí ve l'actual dèria constructiva. Part del 2019 i tot el 2020, amb la pandèmia, els ciutadans van haver de canviar d'hàbits. A les pèrdues per víctimes mortals s'hi van afegir depressions psicològiques greus. Tot i així la ciutat ha crescut de manera imparable. Fa 50 anys va assolir la xifra de 65.000 habitants, que ha mantingut d'una manera estable fins al 2003. D'aleshores ençà, malgrat la crisi econòmica, situacions com la covid i un decreixement vegetatiu, el creixement poblacional ha estat excepcional, amb 16.000 nous ciutadans. Els darrers anys s'hi han empadronat 2.117 estrangers i 3.180 de municipis estatals. Ja cal que el govern local s'espavili amb bones polítiques socials i la defensa del català.

Arxipèlag literari

Llorenç Capdevila
Foto: Enric Casas

Roc Casagran ha passat per la llibreria Poques Paraules de Manresa després d'haver guanyat el Premi Sant Jordi amb la novel·la *Somiàvem una illa*. Una vintena llarga d'assistents –entre coneguts de Rocafort, gent d'Òmnium i públic passavolant– vam acollir-lo, vam acompanyar-lo i vam gaudir d'una conversa que, naturalment, va girar al voltant de les illes, físiques i reals, però també metafòriques: illes apartades del món, illes artificials, illes devastades, illes desnaturalitzades, illes que s'enfonsen, illes tancades, illes obertes... Illes connectades i, alhora, separades per l'aigua de mars i oceans. I vam parlar de la Carla, la protagonista, una dona que ha passat la ratlla de la joventut («Arriba un moment en què només se'ns considera joves si morim»), i que ha patit dos traumes personals que li fan replantejar alguns dels fonaments en què se sustentava fins ara la seva existència. El primer el coneixem de seguida –la mort de la seva mare– i el segon es reserva per a l'últim

capítol –perquè no es pot pas explicar tot des del començament. És, doncs, un context en què «La vida volia continuar, però feia pujada». Aïllada del món i, com qui diu, agafada a un tros de fusta per salvar-se del naufragi personal, la Carla –que just acaba de dirigir i és a punt d'estrenar una sèrie documental sobre illes del món, que, en el fons, són una extensió metafòrica d'ella mateixa–, escriu una llarga carta al seu company on repassa i fa balanç de la seva vida fins llavors: els alts i baixos entre ells dos, la relació amb la mare, els fills que comparteixen... I li serveix per reflexionar sobre la vida, la mort, la llibertat, el desengany, l'amor, l'amistat o, naturalment, la soledat.

I, agombolats per la cordialitat amb què l'autor exposava els ets i uts de la seva novel·la, tots ens vam sentir una mica com si fóssim illes, però no pas illes solitàries i deseparades, sinó illes que formen part d'un arxipèlag: l'arxipèlag literari.

Josep Maria Fius

Parlem de ningú

Els responsables d'aquesta capçalera m'han donat l'oportunitat d'escriure en *paper* i ara m'ha vingut vertigen. Escriure online sembla més passable, menys transcendent. Ara, quan l'escriu es plasma sobre un paper, fa força por. I per estrenar-me en aquesta aventura, parlaré d'ell. O era ella? Bé, és igual. Potser es deia Ramon (o potser Carme). Tant és, estem parlant d'algú i alhora, de ningú. I ara ja està jubilat. O jubilada. Però encara és una persona molt activa. Quan mira enrere és conscient que va viure una bona infantesa. Els pares i avis sí que les van passar *putes* durant la guerra i la postguerra. Però ell (o era ella?) va arribar quan la dictadura ja havia guanyat suport internacional i el turisme començava. Vivia a Manresa. Jugava, corria i saltava per uns carrers vius, amb uns veïns que deien «bon dia» i uns *grisos* que ho controlaven tot. I creixia. I cada any que passava arribaven nous veïns que començaven saludant en castellà, però a poc a poc la força del grup els feia canviar de llengua. Bé, no sempre passava. Ni tampoc a tothom. Sempre hi havia aquell que... bé, és igual. Mai un bon dia, però sí un «buenos días». Però el protagonista seguia corrent i gaudint de la ciutat. I creixia. I treballava. Sense descans. I si no treballava, estudiava. Fins al dia que havia vist la persona amb qui volia (necessitava) viure molts i molts anys.

I la flauta va sonar i amb ella, la marxa nupcial. «Sí, ho vull», un petó a la cadira i un visca els nuvis. I els nens no van trigar. I amb ells, noves il·lusions. Als 90 Catalunya era olímpica i Barcelona una capital mundial. Els independentistes torturats per un jutge progressista, però Pujol «español del año» continuava governant. Quan els nanos van créixer i marxar de casa, tot va començar a canviar. Feia anys que havien de sentir que

el país l'havia aixecat tothom excepte ells. I que eren gairebé uns burgesos insolidaris i *nazis* pel sol fet de parlar català o perquè anhelaven votar. Van haver de passar un dia (o dos) a l'escola dels seus nets només perquè volien votar. I també van fer vaga. I tot per acabar davant les presons somicant. Se sabien enganyats. Però encara votaven, perquè era la seva obligació i havia costat tant.

Però ara els veïns no l'entenen. I mira que ja només deia «bon dia». Després es passava al castellà, pobret que aquell jove ha arribat de tan lluny i segur que no l'entendrà. El seu carrer no tenia la mateixa vida d'abans. En poc temps, havia canviat massa. No entenia res. Recordava tots els locals de quan era jove i ara la majoria eren tancats. A part, els okupes del davant no semblaven mals nois, però hi entrava gent força estranya pel portal. I les dones anaven tapades. I per molt que ho respectés, no li agradava. Li feia recordar temps passats que gairebé no havia viscut i no li quadrava amb els discursos feministes dels seus fills. Per sort, ell va cobrant la seva pensió. Els seus fills viuen de lloguer i cada vegada els costa més pagar la compra mensual. Però gràcies a Déu, treballen. Tampoc sap si els seus nets parlaran català. Nota que cada cop els costa més. I si va a Barcelona, ja ni l'entenen. I com ho podrem arreglar tot plegat? Ella (o ell o ningú o tothom) aniran fent-se grans fins que un bon dia els tocarà dir adeu. Però mentrestant, no tenen ganes que els diguin xenòfobs o racistes i continuaran opinant i votant. I buscaran algun lideratge català que retorni la il·lusió i l'orgull de país i que s'atreveixi a dubtar, a lluitar i a millorar per molt que personatges dins d'una bombolla de colors, els vagin criticant. Perquè ells van aixecar el país. De fet, ells són (també) el país.

Ells
van aixecar
el país.
De fet,
ells són
(també)
el país

Josep M. Oliva

La vida, ara

Aquests dies en l'adeu a Mario Vargas Llosa han aflorat alguns episodis curiosos de la seva biografia, que a molts ens han vingut de nou. El que més em va impactar va ser una història que feia referència als últims mesos de la seva vida, quan l'escriptor ja sabia que tenia els dies comptats i acompanyat del seu fill Álvaro i el seu net Leandro es va dedicar a recórrer alguns dels llocs que havien inspirat les seves novel·les.

Fet en unes altres circumstàncies, aquell passeig pels escenaris de la seva memòria deuria haver estat, sens dubte, un exercici de nostàlgia ple d'encant. Però visitar aquells racons de la seva joventut, sabent que seria l'última vegada que els veuria, havia de ser una experiència molt dura. Va ser pensant en allò que em va venir a la memòria una anècdota de fa molts anys, que no m'ha marxat mai del cap.

L'estiu del 83 va ser la primera vegada que vaig fer una ruta sol amb cotxe. Voltava per Andalusia i un dia vaig recórrer una bona colla de quilòmetres amb un noi, si fa o no fa de la meua edat, a qui vaig recollir fent auto-stop. Per a sorpresa meua el meu acompanyant no anava a cap lloc en concret, tant li feia on el deixés, tan sols volia voltar per aquella terra –que era la seva– per mirar el paisatge.

Em va explicar que tenia un greu problema a la vista i que el metge li havia dit que en poc temps l'acabaria perdent irremeiablement. El pronòstic era d'una ceguesa de per vida que només podria ser reversible si algun dia es descobria un tractament. Em va dir que després de saber-ho havia viatjat pel País Basc per omplir els seus ulls de verd, i que aquells dies s'havia proposat contemplar tot el que pogués d'Andalusia per retenir aquelles imatges a la memòria abans que no les pogués veure més. No se'm va acudir demanar-li un telèfon ni una adreça. Li vaig perdre la pista quan va baixar del cotxe i molts cops m'he demanat què se'n deu haver fet. Hi he pensat moltes vegades, i he pensat també en la sort que tenim de veure-hi i en el propòsit que ens hauríem de fer de ser-ne conscients, ara que podem. I assaborir la vida cada dia amb els cinc sentits.

Jordi Sardans

50 anys d'objecció

El passat mes de març, Ferran Sardans Serra signava el tema del mes del **Pou**, *Mig segle d'objecció de consciència*, on recollia l'experiència d'un seguit de bagencs que es van negar a fer el servei militar obligatori desafiant el poder dictatorial franquista. Els dos primers capdavanters, abans de 1975, van ser els manresans Joan Camisón i Ferran Martínez, impulsors també del servei civil al barri de la Mion Puigberenguer. Per la seva desobediència van patir quinze dies de presó a la Model, en van sortir amb la promulgació de la llei d'amnistia del 15 d'octubre de 1977. Van continuar la lluita fins a aconseguir crear el 1985 l'Associació d'Objectors de Consciència a Manresa, amb l'objectiu principal de substituir la *mili* per un servei civil. Josep Oliveras, més que un acte de rebel·lia cercava la complicitat de la població cap a un moviment col·lectiu de conscienciació d'una societat sense armes. El també manresà i pioner Albert Martí recordava una manifestació el 1981 al Passeig i una posterior encadenada a Sant Domènec reivindicativa. Martí considera que tot i que el dictador ja havia mort, es respirava «un franquisme sociològic pitjor que el d'ara». Es va poder beneficiar de la incorporació ajornada, pel fet d'al·legar objecció de consciència. Jordi Majà, fonamentava la negativa al servei militar en el model de Gandhi de la no violència.

El 1981, tot i que encara no estava regulat el servei civil, aquesta incorporació ajornada permetia que de moment els enviessin cap a casa. Va ser el cas de Lluís de las Heras, Xavier Olivé i Joan Lluís Santolària. Aquests dos últims, disconformes amb la prestació social substitutòria (PSS) van optar per la insubmissió, amb l'estratègia de ser candidats a anar a la mili, petició desestimada. Tots els casos van ser amnistiats. A partir de 1989, amb la PSS legalitzada, van augmentar els insubmisos que rebutjaven les dues possibilitats. Van tornar les detencions, i els empresonaments a la Trinitat del manresà Jordi Pujol i el sallentí Àngel Parés, i de Toni Francitorra, de Sant Salvador de Guardiola, a la Model. Fins al 2001 no es va abolir el servei militar. Coincideixo amb Cristina Balaguer quan afirma en l'*Opinió del lector* de la revista d'abril, que admira els homes que amb tosquedura i constància van aconseguir el seu objectiu, fet que demostra que «amb perseverança, fermesa i valentia s'aconsegueixen els objectius de llibertat».

Marta Jorge

L'èxit mal entès

Fa mesos que he engegat un nou projecte. Es tracta d'un espai web on, com a dietista, comparteixo coneixements sobre alimentació per ajudar a menjar més bé i viure més, a banda d'oferir els meus serveis professionals en aquest àmbit. El projecte neix per parlar de salut en majúscules, amb la ferma convicció que l'alimentació és un dels pilars fonamentals. Tinc ganes d'aportar, de compartir el que he après i el que segueixo aprenent, sense dogmes ni receptes miraculoses. Vull que sigui útil, honest i amb sentit.

Malauradament, quan un projecte viu a les xarxes, l'energia no sempre es dirigeix a fer-lo créixer des del fons, sinó a fer-lo visible des de la forma. I aquí comencen les contradiccions. Has de publicar sovint, ser constant, crear contingut amb freqüència i, a més, ha de ser *atractiu*. Si t'én vas uns dies, les dades se'n ressenten. Si tragues gaire a tornar, els seguidors se'n van. Si no hi ets, no existeixes... Existir, però, no és això. Em nego a convertir aquest projecte il·lusionant en una cursa per agradar un algoritme. No vull fer de la nutrició un espectacle ni del meu dia a dia un aparador. Vull parlar de salut des de la calma, no des de l'estrès. Això, a les xarxes, costa d'entendre.

El valor que puguis aportar ha passat a mesurar-se per l'activitat digital, i no pas pel que realment aporta. Si no estàs actiu, no tens interès. Si no publiqués, no tens res a dir. I no, no vull jugar a aquest joc. No he començat això per alimentar una màquina de *likes*, sinó per sembrar alguna cosa que pugui arrelar i, sobretot, ajudar els altres. Potser el principal error és entendre l'èxit com una presència constant i visible. Però penso que l'èxit real és poder fer el que vols amb coherència. I si això vol dir no ser-hi cada dia, està bé. Si vol dir perdre seguidors però guanyar llibertat, també.

Si cal escollir, m'estimo més créixer a poc a poc, però fidel a l'essència i al sentit inicial d'aquest projecte. Sense presses, i sense perdre'm a mi mateixa en un camí en què, sobretot, vull gaudir. L'èxit, el de veritat, no és fer soroll. És, simplement, fer bé el que vols fer i fer-ho en pau, encara que, de tant en tant, connectis el mode avió.

Laura Serrat

Repensar la mobilitat

Recordo la sensació que vaig tenir la primera vegada que vaig conduir sola per Manresa, després de treure'm el carnet. Era aquella llibertat de les primeres vegades, de sentir que podia anar on volgués amb els amics, i que allò només era el començament de moltes aventures. Reconec que aquesta emoció s'assemblava força a la idea de llibertat forçada que sovint es ven en els anuncis de cotxes, però també hi pesava la il·lusió de començar a construir la primera independència. Penso en aquells inicis com a conductora després d'assistir a la jornada sobre *La nova mobilitat*, organitzada per la Fundació Montepio Manresa-Berga, el passat 10 d'abril a l'Espai Plana de l'Om, per cloure un cicle sobre com ens desplaçarem en el futur. La jornada, amb experts de renom, va posar sobre la taula la necessitat de reduir l'ús del vehicle privat per donar pas a alternatives menys contaminants i més respectuoses.

Després d'escoltar diferents visions, queda clar que cal reduir l'impacte de la contaminació en la salut, i que no té gaire sentit que cada dia entrin a les ciutats cues de cotxes ocupats per una sola persona. Però les solucions no són senzilles i hi ha molts reptes. D'una banda, els vehicles elèctrics encara no són accessibles per a tothom, i cal resoldre la gestió del reciclatge de les bateries. D'altra banda, opcions com el cotxe compartit o les aplicacions que combinen diferents mitjans de transport funcionen millor en entorns urbans, però són difícils d'aplicar en zones rurals, on el vehicle privat és clau per al dia a dia, sobretot perquè el transport públic continua sent insuficient. Queda molt per fer per trobar solucions que conciliïn la salut i les necessitats quotidianes. Cal millorar les infraestructures públiques, però també oferir alternatives de mobilitat que siguin efectives i realment accessibles per a tothom. Per fer-ho, cal tenir en compte que la realitat de les zones rurals no és la mateixa que la de les grans ciutats, i que les solucions han de tenir en compte aquesta diversitat territorial. En aquest context, el vehicle privat haurà de trobar fórmules perquè la llibertat que ofereix no es converteixi en un problema col·lectiu a causa de les cues, la contaminació o els accidents. El gran repte serà avançar cap a una mobilitat més compartida, que continuï sent lliure, però també més conscient del seu impacte.

An aerial photograph of the city of Manresa, Spain, showing a dense urban landscape with numerous buildings, streets, and a prominent hillside in the background. The text is overlaid on the upper portion of the image.

L'evolució de Manresa, a vol d'ocell

Aquest reportatge ofereix una mirada aèria a l'evolució urbana de Manresa, una ciutat que, com tantes altres, ha transformat el seu paisatge en poc més de mig segle.

La comparació entre imatges actuals i fotografies del passat proper permet visualitzar aquests canvis amb una immediatesa que cap altra eina pot igualar.

Ens fixem especialment en els primers vint-i-cinc anys del segle XXI, un període marcat per la redefinició de l'espai urbà, la irrupció de nous usos del sòl i la reformulació de la relació entre ciutat i natura.

Ferran Sardans, Jordi Sardans, Aida Tudó i Lluís Virós
Fotografies aèries: Ramon Creus Cabot *Tuta* i Google Earth

Per capturar aquesta transformació, partim de la fotografia aèria *de proximitat* de Ramon Creus, que fa més de cinquanta anys que retrata el Bages des de l'aire. Les seves imatges, preses majoritàriament des d'ultralleugers, són una joia documental que combina precisió geogràfica i sensibilitat estètica. En la conversa que acompanya aquest treball, Creus explica com ha viscut, literalment des de l'aire, la metamorfosi del territori. Parla també de l'evolució tècnica del seu mètode: de les primeres càmeres analògiques a les digitals d'alta resolució, dels riscos assumits volant en condicions precàries, sovint sense cap de les infraestructures que avui es consideren mínimes per a la fotografia aèria.

Per completar la comparativa amb el present, utilitzem imatges de Google

Earth, una alternativa accessible, legal i immediata a les fotografies fetes amb un dron, que si bé permetria obtenir unes imatges comparables en alçada i inclinació, es fa difícil d'utilitzar pel seguit de requeriments legals i tècnics que comporta. La tecnologia d'imatges de satèl·lit és, en molts sentits, la nova vista a vol d'ocell d'aquest mil·lenni. Permet sobrevolar Manresa des de qualsevol angle i recrear perspectives antigues sense aixecar els peus de terra. La qualitat de la imatge és molt bona i l'accés completament gratuït, tot i que cal remarcar que les imatges de Google s'actualitzen cada cert temps i poden tenir uns mesos d'antiguitat.

Aquest treball no només proposa una lectura visual de la ciutat. És també un homenatge a la mirada persistent i compromesa de Ramon Creus, que ens deixa un llegat fotogràfic insubstituïble per entendre com hem arribat fins aquí.

La imatge aèria del gran llaç fet amb tractors davant del centre penitenciari dels Lledoners durant la concentració de la Unió de Pagesos i les ADF el 21 d'octubre de 2018 és una mostra de la sensibilitat i el sentit d'oportunitat de Ramon Creus com a fotògraf.

Ramon Creus, el fotògraf des de l'aire

Ramon Creus Cabot, conegut popularment com a *Tuta*, és un fotògraf professional artesenc que ha treballat per a empreses, particulars, institucions, i també per al diari *Regió7* pràcticament des de la seva fundació. Des de fa més de 50 anys, sovint ha fotografiat Montserrat des de diferents perspectives, fet que ha aprofitat per captar tot el Bages, amb les localitats que es trobava. Sempre ha tingut una molt bona relació amb els responsables del Camp de Vol del Bages i molt especialment amb els pilots.

Des de ben petit li agradava l'aviació. Es va començar a enlairar amb un helicòpter durant una de les cavalcades dels reis a Artés, on va aprofitar l'aviament per fotografiar cases de pagès i el primer polígon industrial, que li va servir per poder pagar les despeses ocasionades per l'ús de l'aeronau. Tal era el seu entusiasme per l'aviació que el 1991 participa en els Campionats d'Espanya de l'ULM al Camp de Vol del Pla de Bages, que va comptar amb una gran assistència de públic. El 2002 va participar en la Volta Aèria a la Península Ibèrica amb ultralleugers, durant deu dies.

Pel que fa a l'evolució de les màquines i tècniques fotogràfiques emprades, el que més recorda de l'etapa analògica és l'ús dels rodets, que duia a la but-

xaca mentre estava assegut com podia en una petita cadireta de l'helicòpter. Va aprendre a rebobinar, treure i tancar el rodet en ple vol. Recorda que a causa del vent que feia en alçada havia d'anar vestit amb una granota impermeable, com si fos un esquiator.

Va seguir l'evolució des de les càmeres analògiques a les digitals d'alta resolució, que van aparèixer a finals del segle XX i es van consolidar durant el XXI. A diferència d'altres fotògrafs, en va celebrar l'arribada des del primer dia i les marques que més ha fet servir són Nikon, Canon i Minolta, preferentment de mig format. El canvi ha estat molt considerable, ja que s'ha passat d'una sensibilitat de 100 i 400 ASA fins a les 25.000 d'ara, un fet que ha millorat la qualitat de les imatges preses en moviment.

Sobre els mitjans utilitzats per volar, ja hem dit que va començar amb l'helicòpter, després amb els globus aerostàtics, amb els quals va tenir el seu primer esglai seriós quan l'aparell va quedar aturat damunt del cementiri «i es va fer un silenci sepulcral». La idea era arribar al cim del serrat de Montcogul, però no s'aixecava prou i va ser impossible fins i tot arribar als camps. «Cada vegada veia els pins més a prop, i és que anàvem a xocar contra ells». Va estar tres setmanes afònic a causa

del pol·len i sort en va tenir del casc.

Aquest va ser el primer avís, però va tenir d'altres contratemps aeris que li han comportat pitjors experiències. En un vol que sortia d'Asunción, al Paraguai, mentre el comandant de vol explicava la ruta a seguir i començava la maniobra d'enlairament, es va començar a encendre el motor esquerre. Van frenar l'aeronau com van poder i, en arribar a la torre de control, van apagar el foc, però no es va fer cap revisió de manteniment. L'aparell va reprendre el vol amb els passatgers ben astorats i «fins que no vam arribar a Canàries, no ens van fer canviar d'avió».

El pitjor accident, amb el qual es va fer més mal, va ser amb un ultralleuger prop del camp de vol. Estaven a l'altra banda del parc de l'Agulla anant cap a Santpedor i no volaven prou alt. El motor va començar a fer la perla fins que es va aturar i, en volar tan baix, es van estavellar. El pilot va intentar aterrar en un camp, però «vam topar amb una paret un pam abans de començar el camp, vam tenir mala sort». Va sortir rebotat uns 400 metres del lloc de l'accident i mentre el buscaven, tot i perdre les ulleres, va fer fotos amb el teleobjectiu. El van portar a la Clínica del doctor Tuneu, on el van atendre d'una fractura a l'estèrnum, set vèrtebres trencades i el llavi partit.

50 anys d'imatges aèries

Les imatges antigues d'aquest reportatge s'han triat dintre les 72 instantànies que ens ha facilitat Ramon Creus, extretes d'un arxiu digital de més de 3.000.000 de fotografies, que està endreçant per llegar a la biblioteca d'Artés, la seva localitat. Ha buscat les imatges de Manresa que ha captat en una desena de vols que ha fet pel Bages al llarg dels darrers trenta anys i ens ha lliurat les més significatives del terme de la ciutat. D'aquestes, hem triat les que mostraven parts del nucli urbà amb canvis evidents, que ens permetessin comentar la transformació urbana al llarg dels darrers cinquanta anys.

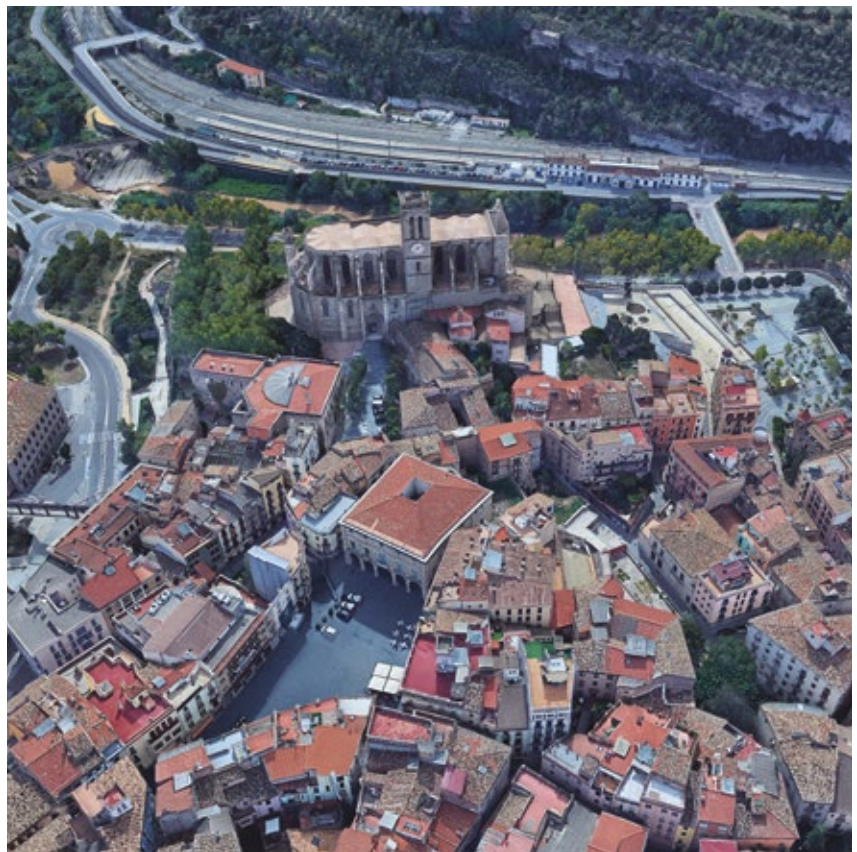
La Font dels Capellans el 1975, poc després de la construcció

És la imatge aèria més antiga que tenim i és de format analògic. S'hi pot veure el barri i els seus voltants des del sud-est en direcció al centre urbà. S'hi veu un enjardinament pobre, amb els arbres plantats de nou, i hi falta la pista poliesportiva coberta i les millores en la urbanització que s'hi han fet durant els anys 90 i el principi del segle actual. Al voltant es veu la zona del Tossal del Coro i el carrer Fra Jacint Coma, que ja estaven edificats, i al fons la zona de la carretera de Vic, amb la nau de la Comercial de Laminados, avui supermercat Consum, la nau antiga de l'Auxiliar Tèxtil Manresana amb la seva xemeneia i les de les dues alcoholerers, la Manresana i la de cal Cura, i la del Forn del Vidre, desapareguda. A l'esquerra s'aprecia la Fàbrica Nova.

La plaça de l'Ajuntament, la Seu, l'estació del Nord i la Reforma, el 1985

Es veu el barri antic amb la Seu dominant l'escena, la plaça Major al centre i el Cardener al fons. La Seu té la coberta anterior a la rehabilitació i al seu voltant es veu l'antic parc. En la foto actual s'aprecia el camí dels corals i la nova ordenació del voltant, en què destaca l'accés a la plaça de la Reforma, que avui és una plaça dura amb espai obert i enjardinat, tot i que l'execució va ser conflictiva i la ciutat n'ha pagat un preu elevat. El 1985 tenia una ordenació clàssica, amb un monòlit dedicat als vencedors de la Guerra Civil. També ha millorat l'accés a la ciutat amb la rotonda i la nova ordenació de la via de Sant Ignasi. El nucli antic conserva una petita part de l'estructura medieval i ha estat objecte de rehabilitacions d'edificis i urbanístiques, sense acabar de quallar. La plaça Major ha canviat d'aspecte, s'ha eliminat l'aparcament i ha passat a ser de vianants. L'estació del Nord s'ha rehabilitat, s'ha pintat de color clar i el voltant s'ha reordenat en part.

L'avinguda de les Bases de Manresa i l'escorxador, el juliol de 2000

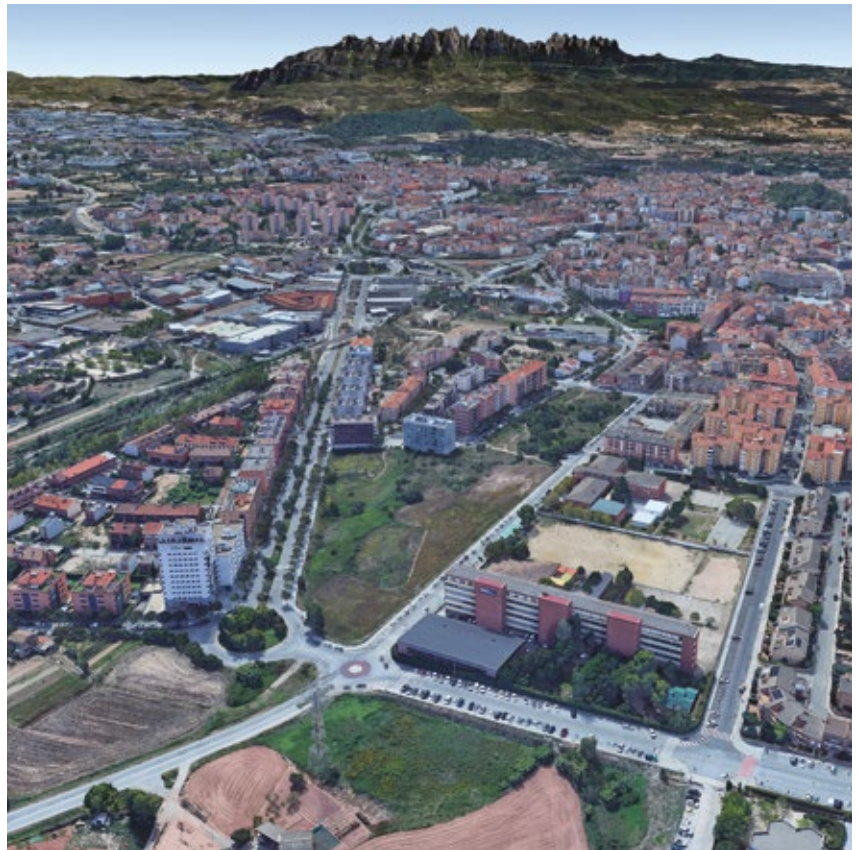
A baix a l'esquerra, destaca la zona d'horts regats per la Séquia que ara és el campus d'UManresa, construït els darrers vint anys. Sota aquesta àrea, s'aprecia la rasa de la via de tren de Síria en desús i que ja s'urbanitzava en el primer tram. L'escorxador, que es veu a la dreta, mantenia les naus del sector nord i la doble tanca exterior per on passava el bestiar i estava en desús, després dels anys setanta. Avui dia s'ha rehabilitat com a biblioteca del campus i per a altres usos culturals i aleshores es construïen els edificis del Centre Tecnològic del Bages, amb cobertes planes, que avui allotgen plaques solars. Al centre cal destacar la moderna urbanització del sector de la Font del Gat i l'avinguda de les Bases, amb zones verdes, voreres amples i aparcaments. Feia poc que s'havien enderrocat les naus de la SAF i es construïen els pisos de l'avinguda de les Bases i el carrer Dante. També es veu l'aparcament del Centre Hospitalari. A l'esquerra, els solars que avui conformen el carrer de la Concòrdia.

Vista general amb la Salle, els Dolors i la Parada en primer pla, el juliol del 2000

En primer pla, destaca l'edifici de La Salle Manresa, amb façana vermella, les pistes esportives i el recinte escolar, una presència educativa històrica en aquest sector. Al seu voltant, gairebé tot ha canviat: antigament envoltada de camps, la zona ha estat progressivament absorbida, amb l'obertura de nous carrers, rotondes, blocs d'habitatge i equipaments. El barri de la Parada, que domina el centre de la imatge, existia parcialment, però en la configuració actual predominen els grans blocs residencials, equipaments i espais oberts, fruit del desenvolupament urbanístic dels anys 90 i el 2000. S'ha passat d'una zona agrària a un espai d'urbanització planificat, que combina habitatge, comerç i accessibilitat, i que representa una de les principals direccions de creixement de Manresa al llarg de les últimes dècades. El parc de l'Agulla, que no es veu però és al marge inferior de la imatge, reforça aquesta continuïtat entre oci, natura i esport, en un lloc preservat de la construcció i pulmó de l'anella verda.

Els Panyos, la zona del Congost i el pont Nou, el maig de 2000

Zona esportiva del Congost amb el riu Cardener, el pont Nou medieval i el passeig del Riu, emmarcat per les planes agrícoles i el teló de fons de la serralada de Castelltallat. L'indret ha canviat considerablement respecte de la dècada dels 80, especialment en l'àmbit esportiu i urbanístic. Actualment, el nou estadi del Congost té grades cobertes, gespa artificial i instal·lacions modernes. També ha canviat l'entorn immediat: zones d'aparcament, vials d'accés i espais auxiliars que abans no existien. Al costat, el camp d'atletisme blau, present als anys 80, s'ha actualitzat amb nous equipaments, però li cal un manteniment més regular. A l'altra banda del riu, el barri de Valldaura s'ha densificat notablement amb blocs residencials d'obra vista, fruit de les promocions urbanes del finals del segle passat que minimitzen la impressionant fàbrica dels Panyos, amb murs de paredat que conserven la volumetria allargada original. El que ha canviat fonamentalment és la condició urbana i simbòlica. La barriada ha passat de ser industrial a residencial.

De la carretera de Cardona a la plaça de Catalunya, el maig del 2000

En la imatge es veu algunes zones que no han canviat i altres que s'han urbanitzat. Entre les primeres destaca la carretera de Cardona, amb la caserna de la Guàrdia Civil i les cases de l'*Avecrem* de 1958, que oficialment s'anomenen Grup Sant Ignasi de Loiola, amb l'única diferència dels horts que es mantenen al costat del Cardener. Els canvis s'han produït en la urbanització del carrer Martí i Pol i l'entorn de la font de Neptú, l'obertura del carrer dibuixant Vilanova i de les rampes d'accés al parc de la comtessa Ermessenda, una àrea on s'han construït diversos blocs d'habitatges en els terrenys que ocupaven les naus de l'empresa metal·lúrgica Nueva Montaña Quijano, que feia peces d'automòbil i el 1960 va passar a mans d'AUTHI, que fabricava els cotxes de Morris Austin. Un altre canvi és al carrer Prudenci Comellas, amb la urbanització del tram de via estreta fins a la carretera de Cardona i la construcció de nous habitatges en l'espai de la nau de cintes Gatuelles.

El sector sud-est, l'agost de 2007

Observem el centre comercial Carrefour (antic Pryca, obert el 1985) en primer pla, envoltat de grans zones d'aparcament, rotondes i vials, el barri de la Balconada al centre de la imatge, amb el polígon industrial de Bufalvent estenent-se cap a l'horitzó, en direcció a Montserrat. Si comparem les dues fotografies, el canvi és considerable en àmbits com l'urbanístic, el comercial i d'infraestructura viària. Les àmplies zones d'aparcament, la rotonda principal i la connexió amb la C-55 són fruit de la planificació urbana de finals dels 80 i 90 per canalitzar l'accés rodat a la ciutat. El barri de la Balconada, polígon d'habitatge social, va créixer i consolidar-se durant els 80, però avui presenta un aspecte més ordenat, amb enjardinaments, renovacions d'edificis i millores en la vialitat, alhora que creixia amb nous blocs, equipaments i vies d'accés. Pel que fa al polígon de Bufalvent, va accelerar el creixement i densificació industrial a partir dels anys 90, que ara comparteix amb la zona residencial de cal Gravat.

La Culla, Sant Joan de Déu i les Escodines, l'agost de 2007

Les dues imatges mostren la zona sud-est de Manresa, amb la casa de la Culla i la residència de la Fundació Sociosanitària d'Althaia, amb la creació del nou hospital de Sant Joan de Déu. L'edificació principal amb façana blanca amb edificis moderns i interconnectats que avancen en forma de terrasses. L'edifici de la Culla, una antiga masia d'origen medieval, es trobava enmig de camps sense urbanitzar. Els darrers anys s'ha municipalitzat i la gestió s'ha atorgat a Aigües de Manresa, que n'ha fet un centre d'interpretació del Parc de la Sèquia. Ha estat rehabilitat i revaloritzat com a espai patrimonial i de divulgació històrica, en un entorn que ha passat de ser perifèric i agrícola a formar part de l'estructura institucional i cultural de la ciutat. Reurbanitzats els voltants, es va reordenar el trànsit, amb els accessos per la rotonda. L'edifici de la Clínica de Sant Josep, bloc rectangular amb teulada vermella, també s'ha integrat dins del sistema Althaia. L'abans desèrtic monestir de Santa Clara ara es veu integrat en el gran vial de la Divina Pastora.

El Guix. el Palau Firal, la pujada Roja i els Dolors, l'agost de 2007

L'antiga partida agrícola del Guix s'ha transformat en un important nus de comunicacions viàries que conforma una de les entrades més importants a la ciutat, tot mantenint part de la seva estructura industrial, ja que l'antiga colònia del Guix ha passat a mans de l'empresa Tous. El barri també acull serveis com el parc de bombers des de fa quaranta anys. Al costat, el faraònic Palau Firal de principis dels 80 no va acabar d'assolir mai els seus objectius, potser per la complicada estructura arquitectònica i ha anat sobrevivint amb diferents activitats.

La pujada Roja manté petits i antics habitatges de començaments del segle XX, que ara comparteixen espai amb noves instal·lacions fonamentalment lligades al comerç de l'automòbil i fins i tot amb la mesquita més gran de la ciutat. El barri dels Dolors ha passat a tenir els darrers anys un creixement espectacular i s'ha dividit clarament en dos sectors: el polígon industrial i la zona residencial.

El barri vell entre la Seu, el Carme i la via de Sant Ignasi, el març de 2012

En aquesta imatge del nucli antic es veuen molt pocs canvis, perquè la gran majoria s'havien fet abans, com ara la urbanització i la construcció de nous habitatges al carrer de la Codinella, la plaça Immaculada, la via de Sant Ignasi i el carrer Montserrat. A més, també estaven fets el mòdul d'accés posterior de l'edifici de l'Ajuntament, el del pont metàl·lic sobre la

via de Sant Ignasi –la passera– o les reformes de l'hospital de Sant Andreu i de la fàbrica del Salt.

La gran novetat de la foto és la desaparició de la Sala Ciutat, abans Loiola, amb la reordenació de la plaça de Sant Ignasi, amb l'aïllament de la capella del Rapte i el mòdul d'accés al nou Museu del Barroc.

L'evolució de Manresa

Tot i que moltes persones tenen una visió negativa de la ciutat, al llarg de les darreres dècades Manresa és un de les poblacions mitjanes amb més creixement del país i els responsables de l'urbanisme han mirat d'ordenar-lo per mitjà de plans específics. En aquest sentit, cal remarcar la feina d'arquitectes urbanistes com el desaparegut Quico

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07
manresa@cpnl.cat www.facebook.com/SLCdeManresa

S'ha actualitzat el *Diccionari general de l'esport* del TERMCAT

Coneixieu el *Diccionari general de l'esport* elaborat pel TERMCAT? Es va publicar per primera vegada el 2010 en paper i des de llavors s'ha anat actualitzant cada any, en línia, amb nous termes. Aquest recurs garanteix al món de l'esport una terminologia classificada per esports en català i al dia.

Enguany el diccionari s'ha actualitzat amb 208 termes i se n'han modificat 88, de manera que actualment ja conté 11.893 termes esportius. Pel que fa als termes nous, 102 són de la Terminologia del bridge, que és un joc de cartes; 51 són mots de la Terminologia de la Copa Amèrica; 39 venen del Diccionari de bàsquet; i 16 del Servei de Consultes del Termcat, en què s'ha donat resposta a dubtes plantejats pels mateixos usuaris.

Tots aquests termes nous es poden consultar per separat en l'apartat

Incorporacions del 2025 del diccionari en línia, per als que vulguin accedir-hi directament:

<https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/114/noves-incorporacions>

Cal tenir en compte que aquest diccionari s'ha elaborat en col·laboració amb la Unió de Federacions Esportives de Catalunya i de diverses federacions balears i valencianes, i amb el suport de la Generalitat de Catalunya, el Govern d'Andorra i el Govern de les Illes Balears.

El *Diccionari general de l'esport* forma part de la col·lecció Diccionaris en Línia del TERMCAT, que actualment ofereix més de 180 títols dedicats a diversos camps d'especialitat. És una bona eina per a tothom qui necessiti consultar terminologia específica en català i els seus equivalents en d'altres llengües.

Mestres en la planificació del creixement dels darrers anys, amb un model de ciutat treballat des de les dècades dels 80 i 90 del segle passat. Aquest model va comptar amb un ampli consens ciutadà i dels partits polítics.

Si allarguem la perspectiva des d'uns quaranta anys enrere, es poden distingir dues etapes, una de gran creixement fins a la gran crisi immobiliària del 2007 i una altra d'estancament i paràlisi constructiva, que va deixar víctimes *il·lustres*

amb obres a mig fer en la reforma del recinte de la Fàbrica Nova o en el conjunt d'edificis dels carrers del dibuixant Joan Vilanova i de Miquel Martí i Pol, a l'oest de la ciutat.

Quan s'han tornat a desplegar noves construccions d'habitatges, serveis i infraestructures, com la nova avinguda dels Països Catalans, han comportat una minva de l'històric regadiu de la Séquia, un fenomen habitual en el creixement urbà al llarg de tot el segle XX. D'altra

banda, també ha desaparegut una part del patrimoni que identificava Manresa com a ciutat industrial, com es veu a la façana del riu o la via de Sant Ignasi.

En conjunt, es pot dir que Manresa ha crescut força. Tot i el període de crisi econòmica, ha millorat els accessos i la qualitat urbana de les zones que s'han reordenat, s'ha augmentat l'espai per als vianants i la quantitat d'espais verds, i s'ha intentat fer un urbanisme més amable per als ciutadans.

*Joieria i
Relotgeria*

BELLORRÍ

Reparació i restauració
de joies i rellotges

C/ Saclosa, 40
Tel./Fax 93 872 61 07
08242 MANRESA

PM POSTAL SCCL

SERVEIS POSTALS PER EMPRESSES

pmpostalsccl@gmail.com

Carmen Bonilla

Hondures

«Sempre demano a les persones que se m'adrecen que ho facin en català, per practicar-lo i aprendre paraules noves»

El meu nom és Carmen Bonilla i vaig néixer el maig de 1985 a Hondures, al departament d'Olancho, tot i que als divuit anys vaig anar a viure juntament amb la meua família a San Pedro Sula, que és la capital industrial i la segona ciutat més gran del país. Allà vaig començar els estudis de Comerç perquè m'agrada interactuar amb les persones i el món dels negocis. Com que al meu país no hi ha gaires oportunitats laborals i les persones que treballen guanyen molt poc, vaig decidir muntar un bar i un petit supermercat. Una de les problemàtiques principals per a la gent que tenen negoci és la inseguretat perquè hi ha molts robatoris. Per aquest motiu, i per millorar la meua vida, vaig decidir anar-me'n.

Quan vaig abandonar Hondures tenia clar que vindria a Manresa perquè llavors aquí hi vivia una amiga meua que em va parlar de la ciutat i em va dir que si decidia venir-hi a viure m'ajudaria a adaptar-me i orientar-me. Al mes d'octubre farà vuit anys que visc a Manresa i hi estic molt bé. Quan només feia una setmana que havia arribat ja vaig anar a la torre Santa Caterina i, al cap de tres mesos, vaig fer un curs sobre la cultura catalana a través de Càritas, on tractaven temes com les comarques, el menjar típic català i els llocs més emblemàtics de la ciutat. Actualment, treballa cuinant i netejant en pisos tutelats i quan vaig arribar també feia feines de la llar i cuidava gent gran. També estic a Càritas, on faig diversos cursos i xerrades.

Un dels llocs que més m'agrada de la ciutat és el Pont Vell, perquè és una de les entrades de la ciutat i tothom que hi arriba veu les lletres de Manresa amb la figura del Cor de Catalunya i la Seu al fons. Precisament aquí va ser on em vaig fer la primera foto a la ciutat, amb el riu Cardener. El rètol no hi era, però es veia el pont i el riu Cardener. De Manresa també m'agrada la cultura, el menjar i poder parlar català, perquè si estàs en un lloc t'has d'integrar. I, el que menys, el racisme. Lògicament, no puc generalitzar i per sort no tothom és igual, però ho he viscut en primera persona i també he estat testimoni de situacions de racisme cap a altres persones.

No parlo català al cent per cent, però l'entenc i em faig entendre. Per tenir un mínim de coneixements he fet quatre cursos al Centre de Normalització Lingüística Montserrat, els tres bàsics més el primer de l'Elemental. Com que vull millorar el meu nivell, sempre demano a les persones que se m'adrecen que ho facin en aquesta llengua per practicar-la i aprendre paraules noves. Un dels meus objectius és legalitzar els estudis que vaig fer a Hondures, poder acabar el títol de Comerç i treballar en aquest sector, perquè m'apassiona.

Ara **montepio**
t'ofereix encara **més**

mes.montepio.cat
Tel. 93 877 64 64

Contracta la nova
quota **montepiomés**
i viatja tranquil·lament
per tot el món!

montepiomés La teva protecció
13€ particular per
mensuals a moure't amb
tranquil·litat.

montepiomés Protecció a tota la
familiar família. Inclou totes les
17€ cobertures pel titular,
mensuals la parella i els fills
menors de 18 anys.
Fills fins a 30 anys
+6€ mensuals.

montepio *més*

A B A D A L

CELLER ABADAL | 08279 Santa Maria d'Horta d'Avinyó (Barcelona)
Informació Enoturisme: visita@abadal.net | +34 666 732 969
Reserves Enoturisme: www.abadal.net

MARCS MIRALLS OBRA GRAFICA PINTURES LAMINATS DECORACIÓ

EL
TALLER

Mel. 13 - 08241 MANRESA. Tel. 93 872 65 58

Fax. 93 872 85 93 eiltallersp@gmail.com

L'energia minieòlica

Josep M. Macià Roldan, gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers Graduats i Enginyers Tècnics Industrials a la Catalunya Central

L'energia minieòlica aprofita el vent per generar electricitat mitjançant aerogeneradors de petita potència, generalment d'entre 1 kW i 100 kW. Aquesta tecnologia és especialment adequada per a instal·lacions aïllades o sistemes d'autoconsum, on pot complementar altres fonts com l'energia solar fotovoltaica. El funcionament dels sistemes minieòlics es basa en la transformació de l'energia cinètica del vent en energia elèctrica mitjançant un rotor que impulsa un generador elèctric. La conversió es fa segons la Llei de Betz, que estableix un límit teòric màxim del 59,3% d'eficiència en la captació de l'energia del vent. Segons la direcció de l'eix de rotació, els aerogeneradors es classifiquen en **Turbines d'eix horitzontal HAWT - Horizontal Axis Wind Turbines** (tecnologia predominant en grans instal·lacions eòliques, però també aplicable a sistemes minieòlics. Més eficiència en zones amb vents constants, que assoleixen coeficients de potència de fins al 50%), i **Turbines d'eix vertical VAWT - Vertical Axis Wind Turbines** (més adaptables a entorns urbans i zones amb vents turbulents. Funcionen independentment de la direcció del vent, evitant la necessitat d'un sistema d'orientació. Menor eficiència -30-40%- en comparació amb les turbines horitzontals, però més resistents a vents irregulars).

La viabilitat d'un projecte minieòlic depèn de la disponibilitat del vent a la ubicació escollida. Els mapes eòlics mostren la velocitat del vent a diferents alçades i permeten identificar les zones amb més potencial. Per determinar la viabilitat d'un projecte minieòlic, cal tenir en compte els següents factors: **Velocitat mitjana del vent:** Es recomana una velocitat mínima de 4-5 m/s per garantir un rendiment òptim. Velocitats inferiors poden resultar en una producció energètica insuficient i un període d'amortització llarg. Per obtenir dades precises, es pot consultar

el Mapa de vent de Catalunya, elaborat per la Generalitat.

Absència d'obstacles: La presència d'edificis, arbres o altres estructures pot provocar turbulències i reduir el rendiment del sistema. Cal situar la turbina en una zona elevada i oberta per evitar interferències. **Alçada de la torre:** Es recomana una alçada mínima de 10-30 metres per captar millor el vent. A més alçada, més estabilitat del flux eòlic i menys impacte de les turbulències. **Permisos i regulació:** Cal complir la normativa local i obtenir els permisos necessaris per a la instal·lació d'aerogeneradors. **Connexió a la xarxa:** Si es vol injectar l'excedent d'energia generada a la xarxa, cal analitzar-ne la viabilitat tècnica i econòmica.

Els principals components serien: **Aerogenerador** (converteix l'energia cinètica del vent en electricitat), **Torre de suport** (eleva l'aerogenerador a una altura adequada per maximitzar la captació del vent), **Regulador de càrrega** (controla l'energia generada i protegeix el sistema elèctric) **Inversor** (converteix el corrent continu en corrent altern apte per a consum o injecció a la xarxa) i **Bateries** (opcional, emmagatzemen energia per a usos posteriors en sistemes aïllats). Els principals avantatges d'aquestes instal·lacions són que es tracta d'una font renovable i inesgotable i per tant redueix la dependència dels combustibles fòssils. Podem disposar d'autonomia energètica, ja que permet generar electricitat en llocs remots sense accés a la xarxa. Tenen un baix impacte ambiental, perquè no genera emissions de CO₂ durant el funcionament. Parlem també de reducció de costos a llarg termini, amb la disminució de la factura elèctrica i amortització raonable de la inversió. Poden ser integrades amb altres tecnologies, ja que es pot combinar amb energia solar per optimitzar el subministrament elèctric i disposen d'una flexibilitat d'ubicació, perquè es poden instal·lar en zones urbanes, rurals i industrials, segons les necessitats.

parquetprat.cat
Rètols i Impressió Digital

- RÈTOLS
- ROLL UP'S
- RETOLACIÓ DE VEHICLES
- PANCARTES I BANDEROLES
- IMPRESSIÓ FOTOGRÀFICA
- RETOLACIÓ PER APARADORS
- SENYALITZACIÓ

Jorbetes 40-42, Manresa - Tel.: 93 876 84 58

Aquest Sant Jordi, **molt més que roses!**

60 anys
AMPONS
Molt fet, molt per fer!

Copiadors | Informàtica | Papereria
Material i mobiliari d'oficina
Copisteria

C/ Lluís Millet 8-10, 08243
Manresa - Barcelona
93 874 80 80
ofimat@ofimat.cat

Ofimat

Botiga Online: online.ofimat.cat

 @ofimat.cat

Un restaurant de cine
al centre de Manresa

Miami
GASTROBAR

ELS NOSTRES MENÚS:

De dilluns a divendres: 16,90€

Menú dissabte: 22€

Menú diumenge: 24€

Menú de grups: 26€

@MiamiGastrobar

Troba més informació al nostre Instagram.

www.miamimanresa.com

Muralla de Sant
Domènec, 13, Manresa

938 76 92 16

Menjar
Beure
Riure!

OBERT Els 7 dies
de la setmana

Un asiàtic exprés altament processat

Marta Jorge

En un món cada cop més accelerat, les opcions de menjar ràpid i aparentment exòtic han guanyat presència a les prestatgeries dels supermercats. Un dels productes que sovintegen al rebost dels que tenen poc temps, però que volen fugir del típic entrepà, són els fideus instantanis de tipus asiàtic. L'aspecte, els gustos intensos i la facilitat de preparació els fan temptadors... però, nutricionalment, se'n surten? Revisem l'etiqueta del producte que analitzem avui:

INGREDIENTS

Fideus orientals (79%): farina de blat, oli de palma, midó modificat, sal, gasificants (carbonat de sodi, carbonat de potassi).

Salsa líquida (17%): salsa de soja 7,6% (aigua, soja, blat, sal), oli de gira-sol, sucre, potenciadors del sabor (E621, E635), aromes (conté llet), vinagre de sidra de poma en pols, salsa de soja en pols 0,45% (soja, blat, maltodextrina, sal), all en pols, gingebre, extracte de llevat.

Guarnició deshidratada (4%): verdures 3,3% (pastanaga, col, porro) i pollastre 0,7%.

INFORMACIÓ NUTRICIONAL (per 100g)

Valor energètic	938 kJ (224 kcal)
Greixos	10 g
dels quals, saturats	4,7 g
Carbohidrats	28 g
dels quals, sucres	3,7 g
Fibra alimentària	1,5 g
Proteïnes	4,7 g
Sal	1,2 g

Aquesta etiqueta pertany a uns fideus instantanis Yaki-soba, amb gust de pollastre. Es tracta d'un plat preparat deshidratat que es reconstitueix amb aigua calenta i es consumeix directament del pot. Tot i que s'inspira en un plat asiàtic autèntic, el llarg llistat d'ingredients de l'etiqueta indica que es tracta d'un producte altament processat.

Els fideus, que representen gairebé el 80% del producte, es

fabriquen amb farina de blat i oli de palma. Aquest últim és un greix molt utilitzat per la seva estabilitat i baix cost, però altament saturat. No és el millor aliat per a una dieta saludable. La salsa de soja líquida, l'ingredient destacat en sabor, conté diversos potenciadors com el glutamat monosòdic (E621) i l'E635, habituals en menjars processats per intensificar el gust. El glutamat pot provocar mal de cap i molèsties intestinals si es consumeix en excés, sobretot en persones sensibles, motiu pel qual és un ingredient que convé evitar. També hi trobem aromes amb derivats làctics i edulcorants com la maltodextrina. Addicionalment, un producte que teòricament és de pollastre només l'inclou en una proporció insignificant (0,7%), cosa que difícilment aportarà beneficis nutricionals reals.

Quant a la composició nutricional, podem veure que el contingut en proteïna no arriba a 5 g per cada 100 g i la fibra és molt escassa, fet que converteix aquest producte en una opció molt poc saciant. Cal no oblidar que, per cada 100 g, el preparat conté 1,2 g de sal, cosa que convé tenir en compte perquè no és un contingut precisament baix.

RECORDA

Els fideus tipus yakisoba preparats en format instantani poden semblar una solució ràpida i exòtica, però nutricionalment són pobres i carregats de potenciadors del gust i sal. Si vas amb pressa, per un consum molt ocasional podrien ser una opció, però no és saludable per al consum regular ni per tenir al rebost. Si t'agrada aquest tipus de menjar, una alternativa més recomanable és cuinar els fideus a casa amb verdures fresques, una font de proteïna com el tofu o el pollastre i una salsa de soja baixa en sal. Aquest és un bon exemple que la rapidesa no sempre ha de sacrificar la qualitat nutricional dels aliments.

**Sant Jordi
és de tothom**

23 d'abril de 2025

Drac Llibre Rosa

El congost de Perles

Josep Girabal Guitart / Josep M. Mata-Perelló (Geoparc Mundial Unesco de la Catalunya Central)

Aquesta vegada ens centrem en un indret que no és gaire conegut, situat a l'Alt Urgell, en l'actual terme de Fígols i Alinyà. Un paratge situat molt prop del poblet de Perles, el qual va formar part del terme d'Alinyà, fins que aquest i el de Fígols d'Organyà, s'ajuntessin en un sol terme. Efectivament, Perles era un dels llogarrets que constituïen l'antic terme d'Alinyà. És l'anomenat congost de Perles, un indret estretíssim, per on discorre el riu d'Alinyà, que a partir aquí passa a denominar-se riu de Perles. És un paratge escassament conegut de l'Alt Urgell. Fins i tot el riu és poc conegut, tot i ser un dels afluents del Segre, per la banda dreta.

Aquest lloc es troba situat dins el Parc Geològic i Miner dels Contraforts del Pirineu, que s'estén per les comarques pirinenques del Solsonès, l'Alt Urgell i la Noguera. Precisament el municipi de Fígols i Alinyà és un dels que formen part d'aquest parc de recent constitució. Com ja hem esmentat, tant el poble de Perles com el paratge del congost de Perles es troben plenament situats al denominat Pirineu Meridional, dintre del que antigament s'havia denominat Prepirineu. Es situen dins d'una zona d'una gran complexitat geològica, gairebé a tocar d'on conflueixen tres mantells pirinencs: el del Montsec, el de Bóixols i el del Cadí, molt a prop de l'anticlinal d'Alinyà o de Roca-Pena, possiblement el més gran de Catalunya. Dins d'aquesta complexa zona, el riu d'Alinyà, procedent del

paratge d'Aiguaneix –del qual en parlarem algun dia–, es va obrint pas per la vall d'Alinyà, entre materials argilosos tous. Però, de cop, es troba amb unes potents parets carbonatades i va obrint-se pas, aprofitant les fractures que hi ha entre aquestes roques de gairebé 100 milions d'antiguitat i construeix un estret congost per on circula, just on arriba el seu principal afluent, la rasa del Portell. Sense cap mena de dubte, aquest és un dels congosts més espectaculars de les nostres comarques. Encara més després d'uns pluges intenses, com les de finals del març d'enguany.

Nom del paratge: El Congost de Perles. **Situació:** El congost es troba a tocar del llogarret de Perles, del terme municipal de Fígols i Alinyà, dintre del Parc Geològic i Miner dels Contraforts del Pirineu. **Situació geològica:** Aquest indret es troba dintre dels sectors coneguts com a Pirineu Meridional, conegut per molts autors com a Prepirineu. **Procedència del nom:** Fa referència al passadís obert per les aigües del riu d'Alinyà –o riu de Perles– en travessar un potent mur carbonatat, aprofitant les esquerdes que hi ha a les roques (les fractures denominades diàclasis), a través de les quals el riu s'ha obert pas. **Materials geològics:** Les roques carbonatades que apareixen en aquest indret pertanyen al Cretàc i tenen una antiguitat d'uns 100 milions d'anys. **Edat de formació:** Per una banda, cal considerar l'edat de les roques, que a uns 100 milions d'anys. Per d'altra banda, cal parlar de l'edat de la formació d'aquestes estructures pirinenques, que es pot fixar en uns 50-60 milions d'anys. I en tercer lloc, caldria parlar-se de l'edat de l'establiment de la xarxa fluvial, i dintre d'aquesta del riu de Perles, que travessa les estructures anteriors, una data realment molt jove, que no creiem que superi els 3-4 milions d'anys. **Curiositats:** L'existència de l'estret de Perles no és gaire ben coneguda, fins al punt que el topònim no està gens indicat al mapa de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

L'atzar i la necessitat

Ignasi Cebrian

Un pi entre l'atzar i la necessitat.

El biòleg Jacques Monod (1910-1976), l'any 1970, escriu l'assaig titulat *L'atzar i la necessitat*. Deixava clar que per als éssers vius l'atzar són les mutacions aleatòries del material genètic i la necessitat és la selecció natural que fa adaptar i canviar els organismes al llarg de períodes de temps molt llargs. La natura que ens envolta és fruit de l'atzar i la necessitat. Tots els organismes que existeixen a la Terra tenen avantpassats. Els inicis de la vida a la Terra foren fa uns 3.500-3.900 milions d'anys. Abans no hi havia vida. L'avantpassat de la primera cèl·lula –coacervat–, viu, sorgeix d'una sopa on nedaven biomolècules precursoras de la vida, que es van envoltar d'una membrana protectora també feta de biomolècules. Però d'on sortiren aquestes primeres biomolècules? De les interaccions entre els compostos químics sorgits de l'aigua, de les roques, de les altes temperatures i possiblement de descàrregues elèctriques provinents dels llamps. Eren els aminoàcids i les bases nitrogenades, les peces de les proteïnes i de l'ADN i l'ARN. Molècules capaces de reproduir-se. Costa d'imaginar-se aquest resultat. Hi ha científics que ho han demostrat amb escreix: Stanley Miller, Harold Urey i Joan Oró. L'evolució química es produïa

sota les lleis de la química i de la física. Tot era atzar, fins i tot els primers canvis d'ADN i l'ARN, les primeres mutacions –i les posteriors en organismes superiors.

I la necessitat? La necessitat prové d'anar en contra de les lleis de la termodinàmica. Si les seguim, l'univers sembla que es refreda i desordena. Tendeix al que es diu màxima entropia, cap al màxim grau de desordre possible. La vida fa tot el contrari, ordena el caos utilitzant una única font d'energia, el Sol. Els coacervats no eren res més que molècules que s'organitzaven per poder multiplicar-se millor. A partir d'aquí, un denominador comú en l'evolució dels organismes és la necessitat de poder mantenir-se com a individus i com a espècies per adaptar-se a les condicions ambientals existents. La necessitat està condicionada per l'entorn i l'entorn transforma els organismes al llarg del temps amb la potent contribució de la selecció natural. Per què els amfibis respiren per la pell? Per què les vaques tenen un aparell digestiu complex? Per què els ossos dels ocells són buits? Per què hi ha papallones amb espiritrompes de 15 centímetres? Tot per necessitat, necessitat d'adaptar-se a l'entorn per sobreviure.

JOSEP JOU PARROT

Jordi Sardans
Fotos: Joan Closas

President del consell i copropietari del grup metal·lúrgic Spirogear, SL, va ser director comercial i gerent, de les empreses Tecnospiro Machine Tool i Engranajes Especiales. Del 1987 al 1990 va ser president de la Patronal Metal·lúrgica del Bages. Com a gastrònom, és autor del llibre *Més de cent restaurants innocents de Catalunya* i aquest mes de maig publica el segon volum de la trilogia, *De costa a costa: De Portbou a Alcanar*. Posseeix una selectiva col·lecció de cotxes clàssics.

Quan i per què se't va ocórrer fer la història de l'empresa? Sempre m'ha agradat escriure. He fet cròniques dels viatges de turisme i ara he escrit el llibre sobre restaurants. Lluís Foix, que havia estat director de *La Vanguardia*, em deia: «els escriptors ens fem un fart de copiar entre nosaltres».

Com va sorgir la idea de fer un llibre sobre restaurants innocents?

A mitjans de la dècada del 2010 anàvem amb el fotògraf Vilaplana i les

corresponents dones per la Cerdanya. Me'n va recomanar un que el va adjectivar com a *innocent*, amb la seguretat que m'agradaria. D'aquí va sorgir la idea del títol, però sobretot de la temàtica del llibre: restaurants innocents. Vol dir de la iaia, casolà, de pagès, conegut, on es mengi raonablement bé, fins i tot de difícil accés. Amb la dona, ens vam dedicar a voltar per les comarques de Catalunya i explicàvem la nostra idea als restauradors. Després en feia una crònica. Han sortit uns dos restaurants per comarca. Del Bages n'hi ha cinc, un dels quals de Manresa, Las Vegas. Al final, 122.

D'on procedia l'avi Josep Jou Sansa? Té algun secret que no surti a la història familiar?

Provenia d'un poble de muntanya, Bóixols, que actualment pertany a Abella de la Conca, a tocar de l'Alt Urgell. Era emprenedor i va regentar la fàbrica de calçat J. Jou, a la cantonada dels carrers Guimerà i Carrió. No sé què va passar amb la col·lectivització, ni després de la guerra civil, quan l'avi es va quedar sense maquinària. Alguns extreballadors de Pielsa explicaven posteriorment que el propietari Planas, favorable als franquistes, podria haver requisat algunes màquines

«A casa en dèiem el taller-escola perquè hi havia demanda i els nostres operaris, coneixedors de l'ofici, creaven els seus propis negocis»

familiars, però el pare mai no va voler parlar del tema. Segons diuen els historiadors, caldrà esperar al 2039, quan hagin passat cent anys, per poder-ho demostrar.

Quina relació teniu amb la sabateria Jou, de la primera dècada d'aquest segle?

El germà del meu avi, Vicenç, va muntar una sabateria al número 15 del passeig de Pere III. Durant alguns anys va ser la petita competència de Pielsa, que era la gran. L'avi Josep n'havia estat accionista, però tampoc n'he pogut aclarir el seu paper.

Com van ser els inicis del pare?

El meu pare, Josep Maria Jou Perarnau, va ser autodidacte però s'havia format mitjançant uns cursos per correspondència en un institut de Sevilla. Havia estudiat a l'Escola d'Arts i Oficis de Manresa. Era molt aficionat a la mecànica i a la tecnologia. La primera professió que va tenir va ser la de delineant, al Comercial Agrícola Sala. En esclatar la guerra feia de delineant en una empresa de Barcelona i es va lliurar d'anar al front.

Quin va ser el seu primer negoci?

El 1947 va instal·lar un taller mecà-

nic al carrer del Canonge Muntanyà. Inicialment es dedicava a fer recanvis per a la maquinària tèxtil de les fàbriques situades a les conques del Llobregat i del Cardener. Era un home molt tecnificat, que feia càlculs complicats per assolir nous invents. A casa, en dèiem el Taller-Escola, perquè hi havia un mercat de demanda i els nostres operaris, assabentats dels preus de les peces, les oferien més barates als proveïdors i es perdia el client, perquè es plantaven per ells amb negoci propi. El pare sempre va preferir la qualitat a la quantitat: es va espavilar. Va tenir la idea de fer ro-

«M'ha agradat envoltar-me de persones que han sabut fer funcionar l'empresa en els corresponents departaments»

des còniques espirals. Va desenvolupar l'adaptació d'una màquina eina, que n'hi va dir Spiroide, nom que va passar a ser la marca de la casa. Com és sabut, els inventors inventen, però després s'arruïnen.

Riera **És aleshores quan contacta amb els Riera de Barcelona?**

El Riera era un home molt llest, amb olfacte comercial. Quan es van conèixer amb el pare, penso que va ser com un matrimoni perfecte. Ell hi va posar la tècnica, el local i la maquinària; Riera, el capital i la relació comercial. Va sorgir la societat Engranajes Spiroide SA al carrer Canonge Muntanyà de Manresa. I es va posar un nou centre de treball al carrer Padilla de Barcelona. Però, al cap d'uns anys, cadascú estava més bé a casa seva, així que van separar els centres.

Mentre a Manresa el taller va anar bé, a Barcelona, després de canviar tres vegades de nom, amb Engranatges Riera Associats, van desaparèixer. Però, amb bon criteri, el pare es va quedar amb l'invent Spiroide, i va crear el nom Spiroide J.M. Jou fins al 1983, en què es creen les dues societats del grup.

Quines són?

D'una banda Engranajes Especiales SA, que mantenia Spiroide J.M. Jou, que era unipersonal del pare, i Tecnospiro, SA. A més dels engranatges amb subcontractació volíem una empresa amb tecnologia. En dèiem el creuer armat d'engranatges. És a dir, fer tecnologia per a la creació de producte propi.

Tot i la construcció d'una màquina de tallar cònic espiral, va comprar màquines alemanyes i suïsses, Klingelnberg i Oerlikon?

Sí. Amb el precedent del Taller-Escola, el pare va construir una màquina complexa i difícil de copiar. A casa, es van arribar a fer quatre màquines de tallar cònic espiral: Minor, Spiroide 1, Spiroide 2 i l'Spiro-cònic. Quan vam constatar que no podíem competir al mercat europeu amb les màquines Spiroide, vam decidir optar per la tecnologia alemanya, que fa engranatges cònics amb dent corbada, de qualitat superior.

Quina va ser l'evolució dels vostres productes i quins avantatges ofereixen?

La nostra matèria primera sempre

ha estat l'acer. Hem fet rodes dentades i el darrer pas, rectificades del perfil, amb mola i precisió. A més d'aquest avantatge, lliscament, duració de la transmissió, absència de vibracions, que són molt importants actualment perquè treballem per màquines-eina, la marina, el ferrocarril, maquinària pesada... de manera que les nostres peces han d'anar com un rellotge.

Com t'ho feies per trobar nous productes per competir al mercat?

Tenia coneixement del producte i informació dels mercats, segons els índexs de fabricants, d'on van els engranatges dels nostres productes... I estàvem assessorats pel Consorci de Promoció Comercial de Catalunya (COPCA), de la Generalitat.

Vosaltres fèieu rodes dentades, considerades béns intermedis difícils de fer. Quines eren les empreses compradores?

Els fabricants de maquinària i dels béns d'equip. Des de la màquina eina, d'arts gràfiques, motllistes, tallers mecànics..., abans també maquinària agrícola, però darrerament obres públiques, vaixells i ferrocarril.

Roscamat

Com se us va ocórrer fer un braç mecànic semblant al pantògraf dels trens?

Encara millor, un pantògraf dels llums de sobretaula. Va ser un invent del meu germà Ramon. Quan va petar la casa on treballava Jesús Tello, que era competència nostra, representant de la màquina Maskin, ens el vam quedar. Els vam copiar el model quan Tello ens va venir a fer una demostració a casa nostra. El vam millorar tècnicament i tecnològicament, de manera que va aparèixer la Roscamat, per eliminar tota competència. Al 2002, Tello la va promocionar a l'Amèrica Llatina i des del 2012 se'n venien més de mil a l'any. Després els xinesos ens han manegat a tots, perquè no tenen patents i fins i tot han copiat els colors i han abaratit preus. Cal reconèixer que la nostra màquina és perfecta, però per fer una rosca no cal tanta perfecció.

Així, us vau haver de tornar a espanyol?

Sí, hem apostat per fer noves màquines d'ergonomia, sobretot les 3arm, amb moltes aplicacions, dins l'estructura d'un braç ingràvid, que serveixen per fer multitud de funcions. Es venen a tot el món: actualment tenim un 90% d'exportacions, l'any passat encapçalades pels Estats Units, amb gairebé un 20%.

Quan decidiu sortir a les fires estrangeres i optar per la internacionalització?

Per la necessitat d'obrir nous mercats. Les primeres fires on vam anar eren de màquina eina o fabricació mecànica: País Basc, París, Utrecht, Düsseldorf i Hannover. N'hi ha d'annuals, biennals... Hi havíem anat per mediació de les Cambres de Comerç, l'Associació de Fabricants de Màquina Eina (AFM)... Jo hi vaig anar fins a l'any 2000, quan ja es va crear una estructura comercial.

Vas viatjar arreu del món, amb quins resultats?

Als primers temps de la Roscamat, pujava a l'avió i anava amb una maleta per fer demostracions, amb la màquina, que pesava 18 quilos. Òbviament havia de pagar recàrrecs, però els re-

sultats van ser molt satisfactoris, sobretot entre els distribuïdors, més que no pas entre els consumidors finals. A Europa hi anàvem amb cotxe.

Gestor

Et consideres un bon gestor?

He treballat especialment els recursos humans de l'empresa i el coneixement de les persones. Malgrat que no sigui un tècnic especialista, tampoc no soc un analfabet i sé de tot el que es mou dins l'empresa. Tinc idees de moltes disciplines: economia, mecànica, de venedor coneixedor del mercat... Em sembla que la meua virtut més important ha estat envoltar-me de persones que han sabut fer funcionar l'empresa en les corresponents departaments.

Quina relació teníeu amb Pujol Muntalà?

Érem complementaris. Ells feien reductors d'engranatges cilíndrics i en sabien molt. Els cònics els hi fèiem nosaltres. Els darrers anys van anar malament i ens hi vam enganxar els dits perquè seguïem fent els engranatges cònics. Van fer suspensió de pagaments i va entrar en crisi la foneria i finalment van tancar. Havíem fet un projecte per a una sèrie de reductors Tàndem, conjuntament, en la darrera etapa del Venanci Pellicer. El Centro para el Desarrollo Técnico y la Innovación (CDTI), un organisme que depèn del Ministeri d'Indústria, el va aprovar. Quan Pujol Muntalà va petar, el CDTI ens va retornar la inversió que hi havíem fet i sempre els ho he agraït.

Com valores l'etapa de president de la Patronal Metal·lúrgica del Bages?

Després de la presidència de Ramon Sanllehí, que va presidir també la Cambra de Comerç, i concretament el 1987, una colla d'empresaris com el mateix Sanllehí, Josep Pujol, d'Autopolit, o Romà Farràs, gerent extern de Tecniacero, ens vam ajuntar per fer una associació moderna i em van escollir president. Vaig tenir interès per augmentar el nombre de socis, amb l'objectiu de fer créixer la patronal, i ho vam aconseguir. Vam editar un llibre, que era un compendi dels associats, amb una fitxa sobre les seves

activitats, que vam presentar a la sala d'actes de la Plana de l'Om.

Vas ser dels primers professors de català a Òmnium Bages?

Era el 1975. Sempre m'he considerat *de la ceba*. Vaig fer-hi, la iniciació, ampliació i la prova d'aptitud, amb Josep Camprubí de mestre. Em considero professor de català de primera volada, perquè era quan aquest ensenyament es començava a organitzar. No soc filòleg, però vaig fer classes com a professor el curs 1975-76, en una associació de veïns de l'Hospitalet, a alguns dependents de botigues de Barcelona, a la parròquia de Sant Fruitós de Bages i algunes classes a l'Òmnium de Manresa.

Política

Vas estar a Convergència i ara milites a Junts?

Sí. L'any 1973 vaig escoltar la conferència de Jordi Pujol sobre *Les tres vies a Europa*, al local d'ESADE a Barcelona, i em va convèncer. El que sempre m'ha motivat és la defensa de la llengua catalana, sobretot des de l'etapa a l'institut dels Escolapis de Figueres, en què ens obligaven a parlar en castellà i ens controlaven la correspondència, que també havia de ser en castellà. M'hi vaig negar, però havia d'enviar les cartes els diumenges perquè no ho sabés ningú i d'amagat de la direcció. Per condició social, pertanyo a la petita burgesia catalana i el catalanisme sempre l'he portat a dins. Ara, potser corregit i augmentat.

Ara, doncs, cotitzes a Junts?

Sí efectivament, però no faig política activa. Des de l'arribada del PDCAT tot es va destrempar, però continuo creient en la doctrina de Junts. Vaig militar fins al 1980, quan hi van haver les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, després em vaig limitar a pagar la quota i vaig deixar la política activa.

Tot i així, et defineixes com a catalanista o com a independentista?

Soc independentista. Tot el que porti una marca unionista em fa terror. Em sap molt greu que no tinguem mitjans d'informació autènticament catalans,

ni tan sols el *Regió7*, tot i que encara hi estic subscript. Estava convençut que el 3 d'octubre del 2017 no es proclamaria la independència, pel guirigall que es va crear. Tinc unes conviccions clares, però ara el poble està destrempat. Hi tornarem, però costarà.

Per aquest motiu a una de les màquines li va posar Roscamat?

No té res a veure. És una roscadora,

un braç ingràvid d'una màquina manual. El nom és volgudament català. Estava d'acord amb el meu germà Ramon a l'hora de decidir-lo. Ell és qui va inventar la màquina.

Tens una col·lecció de cotxes?

M'agraden molt. Fa pocs dies em van donar la medalla dels 50 anys com a soci del RACC. Amb el mecànic Josep Malé, l'any 1975 vam fer

un rècord d'Espanya no homologat, passant per totes les capitals provincials. Vam estar finançats pels Skis Rossignol, els vins Roqueta i els ordinadors Gispert. Pel que fa a la col·lecció de cotxes, en tinc cinc: un Jaguar MK 2, de l'any 1961, un Porsche 911 S, de 1975, un Saab 900 Turbo, de 1983, un Mercedes CLK 500, del 2003, i un Bentley Continental Coupé del 2014.

el perfil

Jospe Jou Parrot va néixer a Manresa el 5 de novembre de 1945 «en ple procés de Nuremberg». Els pares, Josep Maria, manresà i de professió industrial, autodidacte i aficionat a la mecànica. La mare, Rosa, de Sant Salvador de Guardiola, va ser mestressa de casa; procedia de la casa Brunet, ja que els seus pares n'eren els masovers. El Josep va néixer a cal Boter del raval del Parrot, tot i que no té res a veure amb el seu cognom. Als 14 anys –i fins als 17– va anar-se'n a l'Argentina, amb un oncle. És el tercer de quatre germans: Maria Rosa, Montse i Ramon. Es va casar l'any 1978 amb Glòria Gasol, amb qui van tenir dos fills, David i Sònia. Amant de la gastronomia, des de fa trenta anys és parella de Rosa Maria Bajona, perruquera i esteticista, que l'ha ajudat com a col·laboradora necessària en la realització del llibre *Més de cent restaurants innocents de Catalunya*, el primer d'una trilogia: aquest maig sortirà el segon: *De costa a costa, de Portbou a Alcanar*, sobre municipis de franja costanera, i per a l'any vinent està previst el tercer. Comença els estudis a l'Acadèmia Balmes, amb el propietari Morera i el professor Jardí, «a qui agradava picar-nos les galtes». Passa a l'institut Lluís de Peguera i fa classes de repàs amb Laura Grau, de l'acadèmia Sant Tomàs, del carrer Guimerà. Vivien nou persones en un pis del carrer Casanova: «No hi cabia. Recordo que dormia sobre la banyera amb una fusta». El van traslladar a l'institut de Figueres, on va fer quart, i el cinquè i sisè del Batxillerat. El seu pare el va encaminar cap a Terrassa, per estudiar el peritatge mecànic. Va fer la iniciació, el selectiu i primer curs de l'especialitat, fins que va fer el servei militar a marina, a Cartagena, on es va matricular a l'Escola de Pèrits. De retorn, ingressa a l'Escola de Mines de Manresa, on no li van convalidar assignatures. De fet, sempre li han agradat més les lletres que les ciències. Superats els dubtes de joventut, ingressa a l'empresa amb 25 anys.

Es considera un «*xusquero* cultivat», que agafa interès per l'empresa en adonar-se que és la seva millor sortida professional i li acaba agradant. S'ha dedicat a la gestió i als recursos humans. Autodidacte i amb experiència empresarial, el 1987 va fer un curs PADE, de management, per IESE Business School (Institut d'Estudis Superiors de

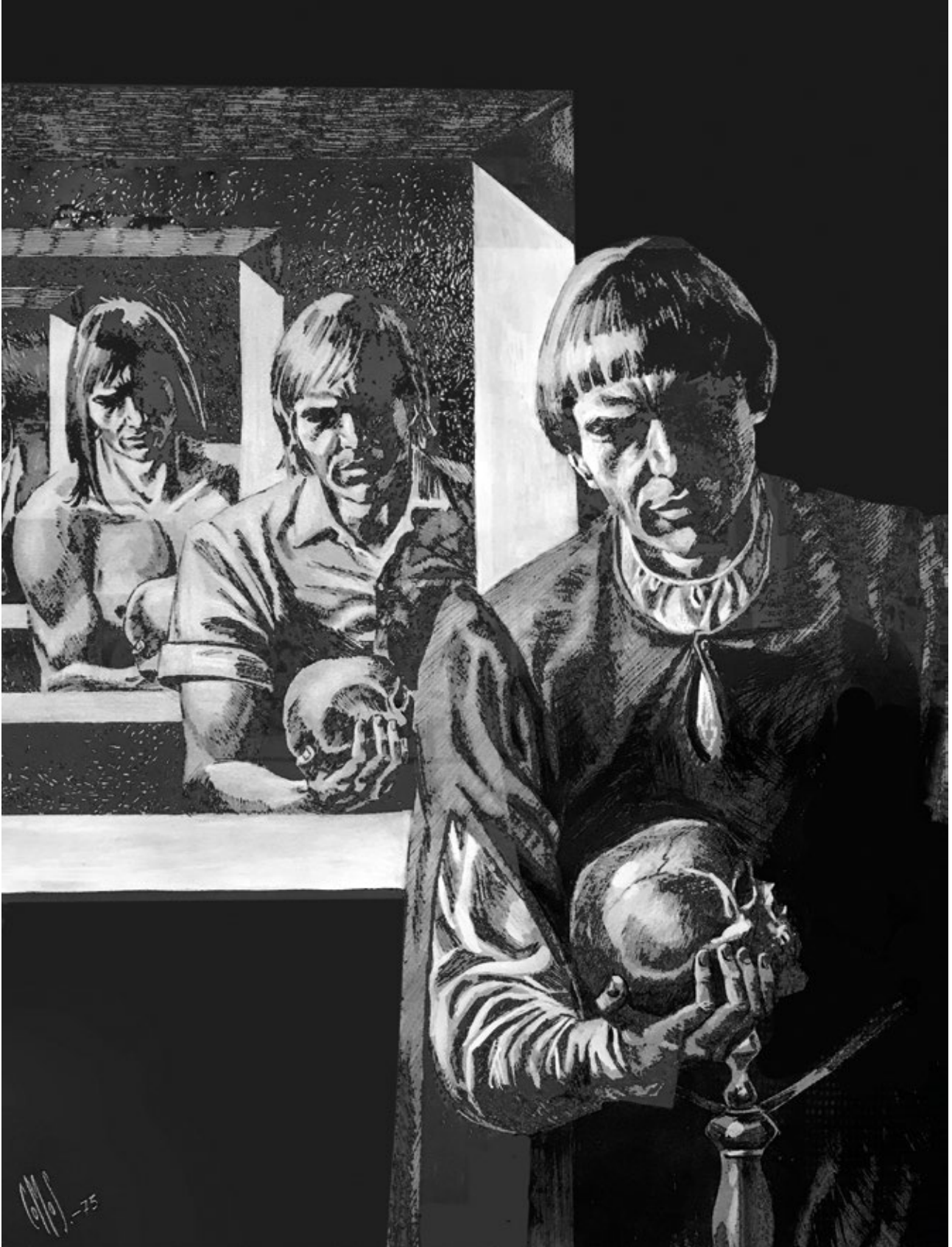

l'Empresa), pertanyent a l'Opus. Aquell mateix any i fins el 1990 va ser President de la Patronal Metal·lúrgica del Bages. L'empresa va ser fundada pel seu pare, Especialidades Mecánicas J. Jou, que s'estableix el 1947 al carrer Canonge Muntanyà. El 1957 neix Engranajes Spiroide, SA i el 1963, Spiroide J. M. Jou. El 1967 es traslladen a l'avinguda Pirelli, al costat de la Foneria Alegre, per motius d'espai: passen de 60 metres quadrats als 500, ampliat amb 400, més endavant. El 1983 sorgeixen dues línies d'actuació: Engranajes Especiales SA i Tecnospiro, SA. El 1987 compren uns terrenys al Pla dels Vinyats, de Sant Joan de Vilatorrada. Actualment entre les dues empreses industrials que acull Spirogroup, des del 2019, que són Engranajes Especiales SA i Tecnospiro Machine Tool, SL del 2008, fabricants d'engranatges de precisió de Roscamat i de 3arm, ocupen més de 6.000 m². Tecnospiro SA, com a immobiliària, és la propietària dels locals de les fàbriques. S'hi va jubilar el 2011. Políticament independentista, la temporada 1975-76 va fer de professor de català d'Òmnium per diversos centres de Catalunya. Va ser militant de Convergència i Unió i actualment ho és de Junts. Molt aficionat als cotxes, en té una petita col·lecció d'històrics, bàsicament coupés, que són els que més li agraden. Ha practicat esports de muntanya com l'esquí i l'escalada per mimetisme amb la seva germana Montse, una experta escaladora. També ha practicat l'aeromodelisme i és soci de diverses entitats.

cultura

espai d'art

Rodrigo Rodríguez 'Comos'

Bacardit-Brunet, periodisme i literatura de proximitat

Jordi Estrada
Foto: Aida Tudó

Arran de la publicació de les seves primeres novel·les, *Les orquídiades del mal* (La Campana) i *Manrússia* (Edicions Xandri), els periodistes Núria Bacardit i Pau Brunet Travé conversen sobre els seus inicis en el periodisme i el pas a la literatura.

Bacardit: De fet, jo volia estudiar per a veterinària, perquè m'agradaven molt els animals, però més que les matemàtiques m'agradava llegir i escriure, de manera que em vaig decantar per les lletres. Ni Filologia ni Magisteri m'acabaven de fer pes. El periodisme no em va començar a agradar fins que no vaig fer les pràctiques a *Regió7* i vaig començar a exercir.

Brunet: Jo volia ser periodista ja des de petit. A casa feia una revista i per les festes d'aniversari la repartia entre els familiars. En acabar el batxillerat, la meva intenció era estudiar periodisme, però per unes dècimes no vaig poder entrar al juny. I, abans d'esperar a la convocatòria de setembre, vaig matricular-me a Geografia a la UAB, que també m'agradava. En part, gràcies a Francesc Comas, a qui havia tingut de professor. Quan estava a punt d'acabar la carrera, vaig pensar: i ara què faràs? Ni la docència ni el doctorat m'atreien prou. Aleshores se'm va presentar l'oportunitat d'entrar a la Pompeu Fabra i cursar Periodisme en dos anys, i no la vaig desaproveitar. Després del primer curs vaig fer unes primeres pràctiques d'estiu a *Regió7* i allà continuo, des de fa vint-i-dos anys.

Bacardit: El cuquet per escriure, al marge del periodisme, jo ja el tenia de feia molt temps. Escrivia relats breus, però sense cap intenció de publicar-los. Em vaig decidir a fer la novel·la quan l'editorial m'ho va proposar. Era un repte i m'hi vaig llançar.

Brunet: En el meu cas, tenia idees, però no passava de la tercera pàgina. Fins que l'any 2022 em va venir una histò-

ria al cap i m'hi vaig enganxar. Han estat dos anys d'anar escrivint i reescrivint a base d'anar aprofitant estones...

Bacardit: No pots seguir un horari... Escrius a momentets. Mentre la nena fa extraescolars, o vas o vens d'un rodatge... Al començament jo tenia un personatge, un poble i una persona morta. La trama l'he anat construint sobre la marxa. Refeia, anul·lava...

Brunet: En el periodisme de paper també repassem moltíssim... Al principi, el meu protagonista era un periodista a qui no agradava com estava muntat el sistema i tirava pel dret... Després va aparèixer una sergent de policia empoederada... I mentre escrius van passant coses i les incorpores com un element més de la història...

Bacardit: Això és inevitable, perquè estàs contínuament en contacte amb tot el que passa i vulguis que no te n'imbuïxes. Gairebé és impossible evadir-te'n. D'aquí que en la meua novel·la apareguin la corrupció, el debat de les plaques solars que s'instal·len en terrenys fèrtils agrícoles, la sequera... El debat sobre l'esclerosi de l'ELA és molt present a la societat i també en la novel·la. I és que, a més a més, és un tema que em toca personalment molt de prop, a la família, a la feina...

Dues novel·les negres de proximitat

Bacardit: A mi la novel·la negra m'ha agradat sempre i, de fet, quan fas periodisme, facis un tema més petit o més gran, sempre acabes investigant, trucant aquí i allà... Per tant, encara que no toquis un tema policial, veus com ho fan els altres, ho vius...

Núria Bacardit i Pau Brunet Travé a la redacció d'El Pou

Brunet: Els problemes que tu veus i que són els que a la gent els preocupa els acabes traslladant al llibre. I si a Manresa, que és on se situa l'acció, hi ha uns determinats problemes, podem fer veure que no hi són, podem exagerar-los...

Bacardit: En el meu cas, la trama transcorre en un micropoble, en un entorn rural... Crims a part –després de Tor, ja veiem que en un poble pot passar de tot–, la novel·la també m'ha servit per parlar de les mancances que de vegades pateixen els pobles: falta de metges, ni una sola botiga, un servei de telefonia precari... M'ha agradat reflectir-ho perquè d'això també n'hem fet molts temes i ho tens al cap.

Brunet: Des del 2009 m'ocupo de l'apartat digital del diari i davant les notícies de successos, que són notícies d'impacte i que t'impacten també a tu, t'has de posar una cuirassa.

Bacardit: Jo aquesta cuirassa no me la sé posar. Les notícies de successos no m'agraden gens. Encara que a la novel·la surtin temes d'actualitat, ho he volgut ficcionar molt.

Brunet: La diferència és que tu cobreixes les informacions en directe. Nosaltres ho expliquem a través del digital, som a la barrera. Els que ho pateixen són els que són a primera línia: bombers, policies... Acaba sent una feina, però saps que són els continguts que més interessin a la gent: els busquen, els devoren...

Bacardit: El que passa a la realitat supera la ficció. I és molt pitjor. Com a periodista, la crònica negra no m'atrau gaire. La realitat és la que és, però en els reportatges intento buscar històries més amables, de personatges anònims amb una història que ha passat completament desapercibuda. Explicar tot això és una meravella i fuges una mica d'aquesta realitat. També quan fas literatura la realitat la muntas a la teva conveniència, perquè els personatges els fas anar com tu vols. En canvi, quan cobreixes una notícia has de ser estricte i rigorós, i limitar-te a explicar allò que ha passat.

Periodisme i literatura, vasos comunicants

Bacardit: Jo escric cada dia, però en un gènere molt determinat, que és el periodisme, i en un marc molt determinat, que és la televisió. Ara mateix, pel fet d'haver escrit una novel·la, prefereixo que em diguin autora de tal. Ser escriptor és un ofici...

Rubiralta
 LLIBRERIA
 PAPERERIA des de 1906

C/ Born 24
 08241 Manresa
 Tel. 93 872 41 30

rubiralta24@hotmail.com
 www.libreriarubiralta.com
 @libreria_rubiralta

 EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR

- Àngel Guimerà, 74
- 08241 Manresa
- Tel. 93 873 38 82
- www.parcir.com
- parcir@parcir.com

Brunet: D'escriure, els periodistes escrivim moltíssim. Potser no hi ha ningú que escrigui més que nosaltres. Però una cosa és reflectir la realitat i una altra cosa és parlar d'una realitat que t'estàs imaginant, malgrat que et puguis basar en coses reals... D'altra banda, els periodistes estem acostumats a escriure d'una manera molt concisa i ràpida, sense floritures... És un gènere que t'imposa anar al gra, amb un ritme més trepidant... Una altra diferència és l'ús d'adjectius. En les notícies n'hi trobaràs pocs.

Bacardit: Perquè has de ser més neutre, més asèptic. Hi ha un moment que, potser per afartament, després d'explicar tanta realitat, sents la necessitat d'inventar una altra realitat, en què ets tu que fas i desfàs, pots esplaiar-te en les descripcions, jugar amb el temps... I utilitzant també la tercera persona, perquè si ho fas en primera sembla que existeix una implicació més directa...

Brunet: Com en el periodisme, nosaltres som narradors d'històries. Ha de quedar clar que els protagonistes són uns altres.

Periodisme de proximitat

Brunet: Està demostrat que en les comunitats on hi ha periodisme de proximitat la gent està més implicada, més cohesionada, i participa més en les decisions polítiques.

Això també s'està estudiant als EUA. Allà hi ha hagut un desert informatiu en moltes zones i el que hi passa és que les xarxes socials es mengen el discurs. Només els mitjans que fan periodisme de proximitat t'expliquen realment què està passant a la teva zona.

Bacardit: Hi ha molts mitjans que competeixen d'una manera molt deslleial, amb un tractament que ratlla el *groguerisme*. I això afegeix descrèdit i desprestigi a l'ofici de periodista. Les cobertures locals funcionen. Ara bé, quan es produeix un succés que desperta expectació en tot l'estat, llavors sobrevé la catarsi, i la fauna i el clima canvien completament. Jo en això no hi jugo ni hi vull jugar.

Brunet: L'usuari no s'adona que el periodisme implica feina i un cost. Però la gent ho vol tot gratuït. Hi ha un 68% de persones que s'informa a través de les xarxes socials, sense saber quin és l'origen d'aquella informació. Es queden amb el titular i ja està. *Google* no aposta pel periodisme local i la informació contrastada, sinó pel soroll...

Bacardit: Som en un ecosistema on convivim periodistes que intentem fer la feina tan bé com sabem i hi ha qui viu de generar notícies falses intencionadament. I això sí que no és ficció.

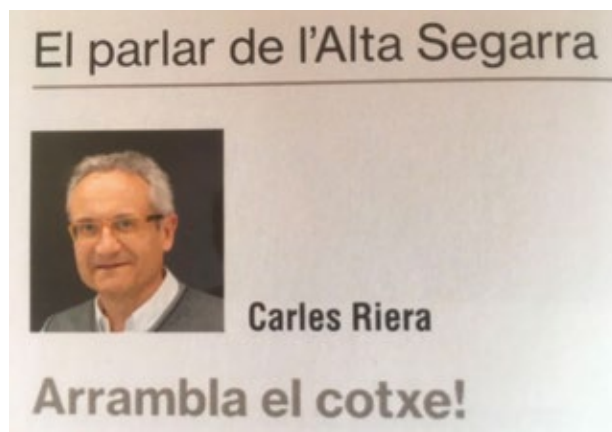
lèxic a la manresana

Arramblar

Jaume Puig

El mes de març passat, el filòleg Carles Riera, en la secció *El parlar de l'Alta Segarra*, que publica a la nova *Revista Alta Segarra*, comentava l'existència de la forma *arramblar* en aquella comarca, una variant de la paraula estàndard, *arrambar*. El cert és que a Manresa i en bona part del Bages, per indicar que ens apartem per deixar passar algú també diem que «ens *arramblem*».

El diccionari normatiu explica que el verb *arrambar* vol dir «posar (alguna cosa), aplegar (coses disperses), a un costat contra un mur, una vorera, un objecte qualsevol, especialment per deixar pas lliure, espai suficient, etc. *Arramba la moto a la columna, i podrem passar. Arrambaren els bancs a les parets i així pogueren ballar còmodament*». El mateix diccionari entra la forma *arramblar*, però en el sentit de «endur-se una cosa amb impuls violent» o *arramassar* (aplegar allò que és escampat, coses disperses).

Però el diccionari Alcover-Moll ens diu que la variant *arramblar* equival a *arrambar* a la Cerdanya, l'Empordà i en punts del català occidental, com ara Sort o Tremp. Aquí hi podem afegir l'Alta Segarra i Manresa i el Bages. Un exemple recent el trobem al diari *Regió7*, en un reportatge sobre l'estat precari del camí dels Tovots, on es diu que els transeünts «no es poden arramblar més per por de caure».

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta #bagesisme.

La Manresa aèria des del sud-oest (1926)

J. S. Foto: Josep Gaspar Serra. Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Si en l'anterior **Pou** parlàvem del cor comercial de Manresa, ara presentem una panoràmica extensa amb Sant Domènec des de baix. Es veu bé l'encreuament de la Muralla amb la carretera de Cardona, amb cinc cases abans de la fàbrica de Pere Parera, que tenia el domicili social al número 12. A la plaça de Sant Domènec, la casa Riera, refeta després de la guerra. Al passeig de Pere III, es veu la cantonada del teatre Nou i un grup de cases, com la sabateria Jou. Darrere, el carrer Guimerà, amb la banca Padró i la casa més alta, noucentista, de l'arquitecte Josep Marcet, propietat de Carme Gallifa. Dalt, a la dreta, la caserna del Carme, que substitueix el fortí de Santa Isabel, de la muntanya de Puigterra, el pati d'armes i, darrere, l'església. Sota el gran mur, hi ha el solar de l'actual mercat de Puigmercadal. El sector de la plaça Infants i començament de la muralla del Carme era el camp dels morts, un gran cementiri medieval fora muralles, situat a ponent dels antics horts del Carme, del suprimit convent dels pares carmelites, durant la desamortització. Entre la meitat i el segon terç del segle XIX, la gran burgesia compra aquests espais urbans. El Cots es queda amb les parcel·les del camp dels morts, i els hereus, cap al 1870, les van llogar a Grané i Cia. A l'altra banda, Manuel Portabella, propietari dels Panyos, en compra a Josep Baivé, per construir una casa amb set portals, obra de Miquel Suanya, per revendre o llogar. El 1856, S. Balagué li comprarà dues cases de planta baixa,

dos pisos i golfes, i Marià Demàs, la propietat d'una casa, amb primer pis i golfes. El plànol de les primeres cases és de Marià Potó. A finals de la segona meitat del segle XIX es converteix en l'Eixample nou de trinca.

Al mig de la fotografia, es veu Casa Caritat i els germans de La Salle dels Esquilets, amb dependències dins del gran pati interior. Tocant a la carretera de Vic hi ha l'edifici dels Infants, de les monges carmelites. La Fàbrica Nova, amb la torre gran i el dipòsit obert abans que el tapessin, la casa de l'amo i les oficines. S'hi veuen les finestres originals tal i com les volen deixar ara. Darrere l'antiga fàbrica del Remei, la subestació elèctrica i el molí de la Pixarada, al costat l'edifici Baltiérrez i l'Anònima, amb una torre enteulada. A Sant Joan d'en Coll, les xemeneies de l'Alcoholera Cura i els tints Font. A prop, la Fàbrica del Vidre Masuet, els tints Santasusana i l'Alcoholera Manresana. Més allunyada, la fàbrica dels Dolors i la central elèctrica, que té els dies comptats. La via del tren, una línia blanca horitzontal, que l'any passat va fer cent anys, al sector agrícola de la font dels Capellans, amb la caseta del vigilant guardabarreres. És l'any de la primera pedra en la construcció de les cases barates de la Sagrada Família. Més amunt, el tossal del Coro. A la part arbrada de la dreta, el carrer Viladordis, les Escodines i la carretera del Pont de Vilomara. La Bonavista, en la cruïlla entre el Passeig i les carreteres de Vic i Santpedor, amb els terrenys de la fàbrica Carreras i del Blanqueig de Soler Graells.

CINEMA. Laura Vidal

Wolfgang Extraordinari

Som davant d'un dels fenòmens de la temporada i és que l'entranyable història del petit nen prodigi té tots els ingredients per captivar el públic. Basada en la novel·la del mateix títol, coneixem el Wolfgang, un nen que acaba de quedar orfe de mare i se n'ha d'anar a viure amb el seu pare, brillant Miki Esparbé, a qui no ha conegut mai. El pare, el Carles, és un aspirant a actor de vida desordenada, a qui la paternitat sobtada li ve gran, fet que desespera el petit Wolfgang, que té altes capacitats i un TEA diagnosticat, i que decideix fer el seu camí per aconseguir entrar en una prestigiosa acadèmia de música de París on ja va estudiar la seva mare. El xoc està servit, però també la tendresa, familiaritat i suavitat que desprèn tota la proposta en el que es coneix com a *feel good movie*, pel·lícules que et fan sentir bé, que no deceben. Wolfgang és pur cinema familiar de qualitat i proximitat.

VINS

Jaume Pont,
sommelier de Setè Cel

Abadal Nurva 2024

Gran vi rosat del celler Abadal i una novetat al mercat que marca un estil modern i impecable. Amb base de mandó i acompanyat de sumoll i picapoll negre, han aconseguit un vi amb varietats 100% autòctones del Bages. El mandó hi aporta delicadesa i acidesa viva, ben integrada. El sumoll, fruita vermella i nervi; el picapoll negre, suavitat i elegància. Una curta maceració en fred aconsegueix un color rosa pàl·lid, unes aromes de fruita fresca cítrica i, en boca, sedositat, volum i frescor. A partir d'una acurada selecció a la vinya i amb un bon treball al celler, on el vi reposa durant

MÚSICA. Joana Vilar

Sons de maig

Aquest mes de maig tindrem diverses ocasions per delectar les nostres orelles amb bona música. Comencem destacant el concert del duet barceloní Ginestà, el dia 17 de maig, a la Festa del Riu. A la mateixa festa, també hi haurà concerts i cantates de diferents escoles de Manresa. Al Kursaal, que aquest mes no acollirà gaires actuacions musicals, hi tindrem l'espectacle *Més Garreta!*, un concert per a violí i orquestra, del compositor de Sant Feliu de Guíxols, a càrrec de la Camerata Eduard Toldrà, el 31 de maig. Prèviament, a l'Espai Plana de l'Om, el dia 18 de maig, hi actuarà el Quintet Montgeroult, una formació d'estudiants del grau superior de música i integrants de la JONC (Jove Orquestra Nacional de Catalunya). Per la seva banda, al Voilà!, a més de l'habitual programació de tributs, hi podrem viure el concert de Litus, el 9 de maig, i del combo de l'escola de música Esclat, Humor Negre, el 16 de maig. La programació musical del maig començarà a la Sala Stroika el dia 3, amb un concert de Sergi Carbonell.

ART. Maria Camp

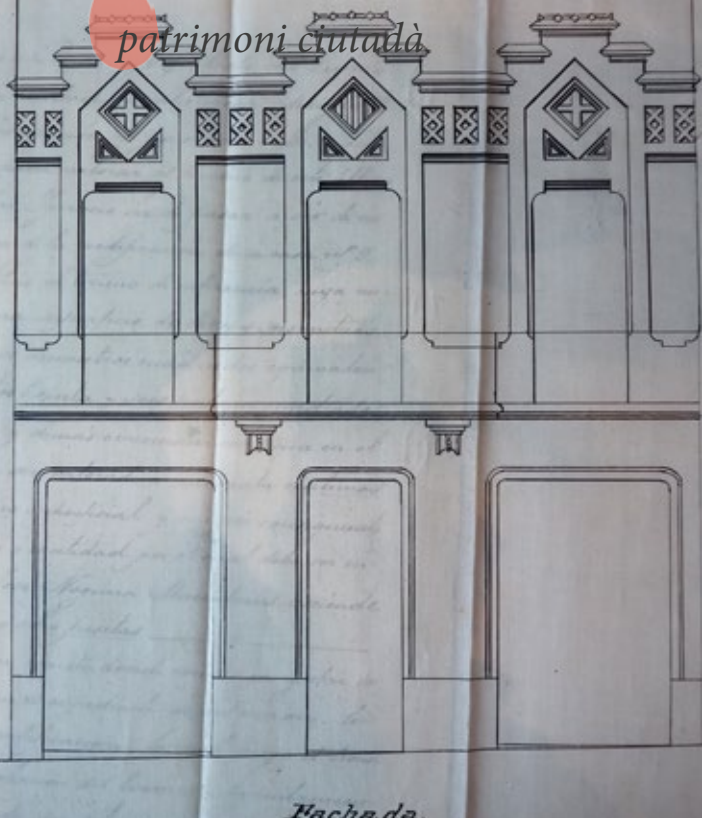
4 exposicions interessants

La primera, fins a l'11 de maig, la trobareu al Casino. Es tracta d'*Un sol ús*, de Roser Oduber, amb la qual, a partir d'obres molt austeres, reflexiona i ens fa reflexionar sobre el rastre nociu i insostenible que deixem els humans. La segona proposta, que serà a l'Espai la Plana fins el 25 de maig, és *Hormazo*, d'Elena Ripoll, dins el cicle *Contemporanis*. Una mirada crítica des de l'art contemporani a les formes oblidades i degradades del patrimoni industrial del Berguedà. La tercera exposició la trobareu al Museu de Manresa: *Nazario. Art i dissidència en temps de repressió i alliberament* recull l'obra revolucionària de l'artista Nazario Luque i posa de manifest la continuïtat de les reivindicacions del col·lectiu *queer* en l'actualitat, cinquanta anys després dels seus inicis. Una retrospectiva de l'obra i vida de Nazario a partir del context social i polític des dels anys setanta fins a l'actualitat. Finalment, del 23 de maig al 8 de juny, al Casino, podreu visitar l'exposició *Pere Blasco Echagüe (1905-1975). El color com a protagonista*. També una retrospectiva, en aquesta cas d'un d'aquells metges pintors que hem tingut, i tenim, a casa nostra, pintor fauvista per excel·lència de la nostra ciutat i comarca, que va tenir una gran influència en la pintura manresana.

tres mesos amb les seves mares fines, obté sedositat i volum. Un lleuger pas per bota arrodoneix el conjunt, hi dona complexitat i el fa més llarg en boca. El Nurva 2024 ens transmet la història de varietats recuperades, que representen el territori, on es fusionen les notes fruitoses del raïm i el record de les herbes aromàtiques de l'entorn. Una mostra més que amb les varietats recuperades al Bages i els coneixements que hi ha actualment de la vinya s'aconsegueixen grans vins.

Preu de venda: 12 euros

Casa Noguera o Cal Jordi (II)

Lluís Virós

El març passat publicàvem en aquesta secció la fitxa d'aquest edifici modernista de 1903 de l'arquitecte Ignasi Oms i Ponsa a la plaça de Sant Ignasi. Poc després de la sortir al **Pou**, Jordi Griera ens informava que havia tractat aquesta casa en el web de les Escodines, on hi ha una fotografia antiga en què l'edifici només té la planta baixa, un pis i golfes, en comptes dels tres pisos que té en l'actualitat. A continuació, l'arxiver Marc Torras va localitzar el permís d'obres original de la casa, també de 1903, signat per Ignasi Oms, una troballa prou important si es té en compte que la majoria dels plànols originals havien desaparegut de l'arxiu municipal. Així, s'aclariria el misteri dels tres pisos i, com que a la façana hi ha una inscripció amb l'any 1951 calia esperar que la reforma amb l'addició de dos pisos més fos d'aquella data. Per tant, s'imposava trobar el nom dels tècnics que van fer el projecte de reforma i que van respectar prou escrupolosament l'estètica modernista original d'Oms per fer creure als historiadors actuals que l'edifici era de 1903. En aquest punt, l'arxiver Sergi Jiménez, de l'arxiu Administratiu, va localitzar ràpidament l'expedient d'obres per a l'ampliació de la casa de l'any 1951.

Tot plegat ha donat prou informació per redactar de nou l'evolució de l'edifici. El 1903 Josep Noguera Manubens el va fer construir amb planta baixa, un pis i golfes amb terrat, com es veu en l'alçat de la imatge 1 d'Ignasi Oms. Aquesta composició és la que es veu en una foto del web de les Escodines datada el 1903. El 1941 la vídua de No-

1. Alçat d'Ignasi Oms de 1903. 2. Alçat de Josep M. Carreras de 1941)

guera, Antònia Puig Martí, va encomanar la reforma de la casa amb la construcció de dos pisos més a l'arquitecte Josep Maria Carreras Yelletisch, en la imatge 2, que reproduïa el mateix esquema d'Oms en cada pis, amb tres portes balconeres i un balcó corregut. Però la manca de materials o la duresa dels temps va fer que l'obra no es fes fins al 1951, quan se'n van encarregar l'arquitecte Josep M. Armengou i l'aparellador Josep Camps, que la van deixar tal i com està en l'actualitat, amb dues finestres i una porta amb balcó central a cada pis nou, en comptes de les tres portes dissenyades per Oms primer i per Carreras després. Curiosament, en els tres rombes del coronament hi van deixar la data original, 1903, les quatre barres i la data de la reforma, 1951, quan Oms havia dibuixat les quatre barres al mig i una creu de Sant Jordi a cada banda. Com es pot veure al web del Museu Comarcal, basat en el llibre de Joan Vilaró, Carreras Yelletisch va ser un arquitecte manresà nascut el 1909 que va estar a Manresa fins després de la Guerra Civil fent diversos projectes i de professor de l'Escola d'Arts i Oficis, i després es va instal·lar a Logronyo, on va esdevenir un dels arquitectes més importants de la Rioja, amb grans obres com la Torre Gran Vía.

PER SABER-NE MÉS:

- <https://museudemanagera.cat/vella/artistes/1.html> i <https://sites.google.com/view/les-escodines/escodinaires/cal-jordi?authuser=0>

- Arxiu Comarcal del Bages, Permisos d'obres, exp. 22.859. Arxiu administratiu de Manresa, Permisos d'obres (1951).

Llorenç Capdevila

Qui edita els de casa?

Un any més, Òmnium i la Biblioteca del Casino de Manresa han organitzat la Revetlla de Sant Jordi. La trobada acull bona part de les novetats literàries de proximitat. Si ens fixem en la vintena d'obres a les quals es va donar visibilitat en aquesta edició, i posem el focus en les editorials, constatarem que n'hi ha una que predomina de manera incontestable: gairebé la meitat dels llibres presentats són publicacions de Parcir Edicions. El segell manresà és al darrere de llibres infantils vinculats al forn de Cabrianes (el de Joan Ros i Roser Rojas), al Parc de la Séquia (d'Estefania Santcreu i Anna Villegas) o als sants patrons de Cardona (d'Ovidi Cobacho i Valentí Gubianas); ha publicat també narrativa de bagencs amb cert recorregut (Montserrat Vilarmau, Pere Joan Cardona, Josep Tomàs i Eugènia Vilaró) o d'altres que fan la primera incursió en el camp literari (Noemi Isla, Cèlia Costa, Montserrat Fargas); i, fins i tot, és el segell amb què ha confiat el veterà Josep Fàbrega per al seu darrer llibre de poemes. Sense entrar a valorar la qualitat literària dels textos, és innegable que Parcir fa una feina indiscutible com a plataforma perquè molts autors locals puguin veure impresos els seus textos i puguin tenir novetat literària per Sant Jordi.

I a la resta, qui els edita? A la Revetlla hi havia llibres publicats per la berguedana L'Albí –per partida doble, amb novel·les d'Imma Cortina i de Josep Heras–, la mallorquina Leonard Muntaner –amb el llibre de relats de Marta Julià–, la lleidatana Pagès –el recull de Jaume Capsada–, l'andalusa Apuleyo –Joan Garcia i Joan Romero–; les editorials de l'entorn barceloní Xandri –el debut literari de Pau Brunet–, Voliana –la novel·la negra de Joan Company–, Animallibres –l'última de Pep Molist– o Crims.cat –el relat criminal de Lluís Riera. És interessant observar que només dues de les novetats literàries presents a la Revetlla estan vinculades a grans grups editorials: el debut literari de la periodista Núria Bacardit –a La Campana, que ja fa temps que pertany a Penguin Random House– i l'últim lliurament del detectiu Clatellot creat per Isaac Palmiola –a Estrella Polar, del Grup62.

Joaquim Noguero

En el llindar

Vaig conèixer Eudald Tomasa el 1990 a la UAB. Tots dos havíem acabat Filologia Catalana, jo hi treballava sota el mestratge de Jordi Castellanos, i ell s'hi havia quedat amb Dolors Oller, important també en la meua formació juntament amb Enric Sullà. De la Dolors en recordo dues anècdotes que ara fan al cas: la seva insistència que portéssim dietari, pel profit que en trauríem quan ja fóssim uns altres; i aquell dia que jo llegia dins una aula buida, hi va entrar buscant una mica de calma, i de cop em crida l'atenció cap un pardal posat a l'ampit de la finestra com un infant davant d'un prodigi: «Mira!» Això volia, que obríssim els ulls. L'escriptura com a eina de coneixement i la curiositat per donar-hi corda i cordar-ho tot. El text com a teixit. Per sorprendre'ns.

Aquell dia, l'Eudald em va dir de col·laborar al suplement *Idees* que preparava. Sabia fer realitat les idees. Amb el suplement va guanyar el Premi Nacional de Periodisme 1995 i a uns quants ens va convertir en periodistes culturals. A mi, d'*Idees* em va dur a tot el *Regió7*, del diari a

Faig Arts i **El Pou de la gallina**, d'ell mateix al mestratge de Lluís Calderer. Em va ensenyar que aprenem treballant, que la investigació i la crítica poden seduir com a divulgació, i que tota tria artística és més lliure si en controlem la producció i trepitgem de peus a terra. L'Eudald era i és un intel·lectual doblat d'home d'acció. Dins Manresa, és el que abans de la guerra havien estat Fidel Riu i Dalmau a *Cenacle* i *Ciutat* o Joaquim Amat-Piniella a la revista *Ara*, el diari *El Dia* i l'Ajuntament. Segons el moment, l'he vist Eugeni d'Ors, Carles Riba, Gaziel o Armand Obiols. Com a editor té el gust de Jaume Vallcorba, fins i tot a l'hora de les indignacions. I en novel·la, l'interès per les relacions entre l'art i la vida de Jaume Cabré.

Erques Torres

Autor de les tres novel·letes curtes d'*En el llindar* (1997), fundador d'Angle Editorial i de Transversal, ara que n'hereto aquesta columna com la roba d'un germà gran, fare meus aquests propòsits: escriure en el llindar, mirar des de més d'un angle i amb perspectiva transversal. Som pels que ens han fet. Baules en el temps.

EL CUL DEL POU

Il·lustració: Maria Picassó

EL TRIOMF DE L'AMOR

La història
romàntica
del bisbe
es convertirà
en sèrie:
*Això sí que és
un bon bàcul!*

Per aquelles casualitats de la vida, quan el món es va assabentar del traspàs als 90 anys de l'actor Richard Chamberlain, el recordat mossèn protagonista de la sèrie *El pájaro espino* (en català, *L'ocell espina*) la productora catalana que encapçala el periodista Ricard Ustrell feia públic que havia arribat a un preacord d'exclusivitat amb el bisbe emèrit Xavier Novell per portar a les pantalles la seva història. Una història de crisi de fe, però, sobretot, d'amor, al costat de qui ha acabat sent la seva esposa: Sílvia Caballol. I és clar que si la ficció basada en fets reals vol ser versemblant s'haurà d'ambientar en un triangle entre Solsona, Súria i... Manresa, ciutat en la qual va acabar establint-se Novell després de sortir del bisbat sense bàcul ni sotana. Fins a la nostra ciutat es va desplaçar la premsa del cor a la caça de les declaracions en exclusiva del jove bisbe, que penjava els hàbits després d'haver-se lliurat a la luxúria i al pecat de la carn.

Tot plegat coincideix amb la consolidació de la Manresa Film Office, cada cop més activa oferint localitzacions de la ciutat per a espots de publicitat, produccions audiovisuals per a la televisió i llargmetratges de totes les èpoques. Dependrà dels guionistes i de la fidelitat a la història de Novell i Caballol, però a Manresa els creadors de la sèrie poden trobar un bon grapat d'escenaris per ambientar el procés que va portar el prelat a abandonar la seva vida entregada a Déu per passar a ser un ciutadà de peu sense la pompa episcopal i la projecció que ja l'encaminava cap al pontificat a Roma. Mentre que els espais que es conserven del pas de Sant Ignasi per la ciutat podrien servir de base per representar el pes de la vida cristiana, el llac de l'Agulla, el Passeig o el carrer del Balç podrien ser els indrets on els dos enamorats viurien els moments més apassionats del seu amor furtiu.

SANT JORDI 2025

Segons canta el calendari
avui dia vint-i-tres
és la festa de Sant Jordi,
una diada de pes
que festeja la victòria
d'aquell cavaller amb arnès,
el patró de Catalunya,
que amb la llança i braç estès
amorrava dracs malèvols
com aquell qui no fa res.

¿Quin model millor podríem
haver triat per patró
que un heroi valent i noble,
pacifista i defensor
de pobres i de donzelles,
màrtir per nostre Senyor,
quan tots sols ens governàvem
aliats amb Aragó,
segles abans que Castella
ens imposés el Borbó?

Som catalans per la història
i volem seguir-ho essent
compartint amb qui ens envolta
la llengua i el sentiment
d'una nació mil·lenària
que continua present
malgrat el torb i ventades
que ens arriben de Ponent.
Falç alçada i la mà estesa,
que parlant la gent s'entén!

Parlant i regalant roses
als que tenim al costat
i vetllant per la cultura
i la continuïtat
del nostre ric patrimoni
com ho fa enguany Montserrat,
celebrant el mil·lenari
del monestir, consagrat
en temps de l'Abat Oliba,
far de catalanitat.

Que sant Jordi ens estimuli
a persistir amb el trasbals
de voler més democràcia
per resoldre els nostres mals,
per més que ens diguin heretges
els dracs dels alts tribunals
de l'Espanya centralista,
que treuen foc pels queixals
i retarden l'amnistia
com si fóssim criminals.
Segadors, bon cop del falç!

Espècie protegida

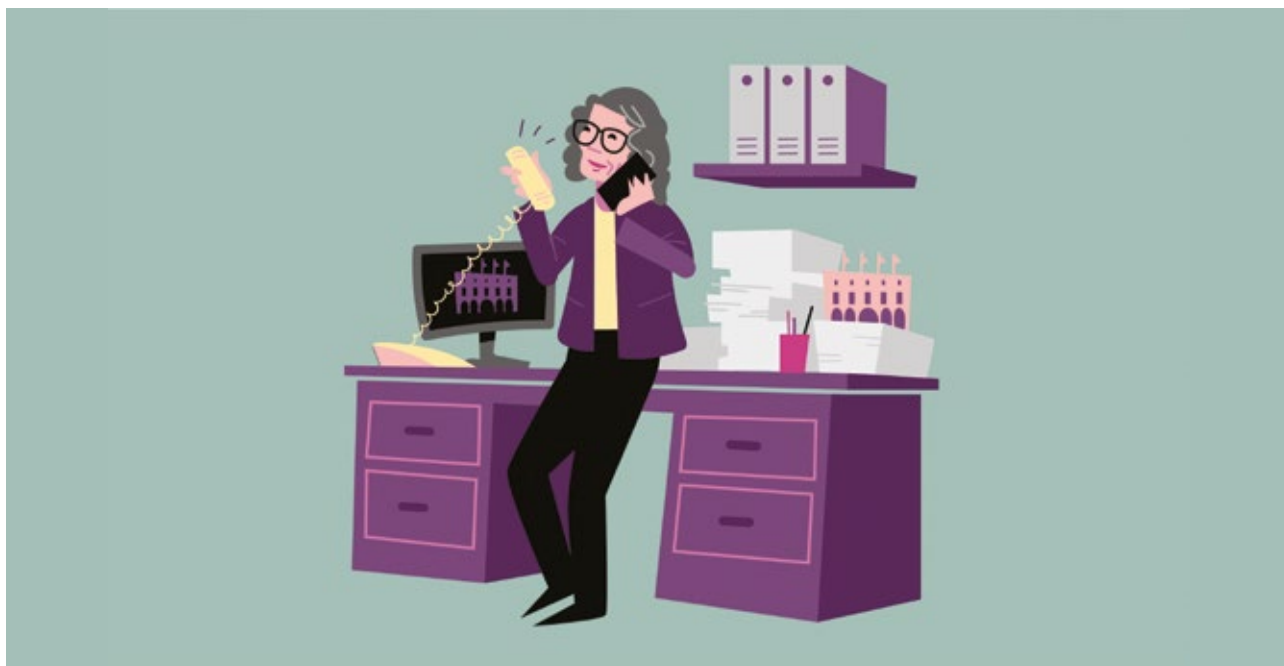

Heus ací que cada any, quan la vida esclata arreu, trenta-tres dies justos després del solstici de primavera, a primera hora del matí, uns éssers peculiars surten dels seus amagatalls per ocupar carrers i places enfilats en taules i parades. Sorgiran de caps de cartró o saltaran lleugers des dels prestatges. Són els llibres. Han passat la nit sense dormir. Les novel·les eròtiques gemegant mentre les comèdies feien pessigolles a les tragèdies, les enciclopèdies llegint i rellegint tractats de nutrició per rebaijar pes, els assajos de psicologia atabalant els llibres d'aventures explicant-los el perquè de les pulsions agressives dels seus herois, els contes per a infants fent el trapella per no deixar descansar les setze edicions dels manuals per dormir nens del Dr. Estivill i les biografies no han parat de discutir entre elles.

Per a molts serà la primera vegada que veuran la llum del dia, se'n diu *les novetats*, i afronten la diada amb la seguretat de triomfar per sobre d'una majoria de repetidors que renoven l'esperança que aquest any sí, que algú s'hi fixarà. Així, els llibres, competiran entre ells en una dansa nupcial de seducció, desplegant tapes cridaneres i títols seductors i enginyosos per ocupar un lloc preminent a la vista dels passejants. Clamen per ser adoptats, perquè algú se'ls endugui a casa i per poder deixar definitivament enrere el magatzem fred i ombrívol i establir-se en el seu hàbitat natural: una llar càlida on reposar en una postada compartida fregant-se les espatlles els uns als altres i ser regularment acaronats amb delicadesa, full a full. Avui, és el seu gran dia, molts ho aconseguiran.

Tot és a punt, les parades muntades, els llibres exposats, les caixes amb prou canvi i el telepagament preparat. Unes primeres badoques a primera hora, uns quants tocaments, l'afluència dels més matiners, processons de canalla agafats a una corda, parelles passejant amb roses, passavolants fullejant, estudiants finançant-se el viatge de fi de curs, oenagés solidàries, autors solitaris..., tothom s'hi troba, gent, molta gent, gent amunt i avall. La jornada s'acabarà amb la proclamació dels més venuts i els comentaris d'autocomplaença arreu del país. «Ha estat un dia molt bonic», o «s'han venut vint tones de llibres i tres milions de roses». En el pitjor dels casos es dirà que «malgrat la pluja, la festa ha estat un èxit». I com cada any, en fer-se fosc, aquests éssers entranyables deixaran el carrer per tornar als caus.

MARTA BASOMBA, UNA ARGELAGA TENDRA

Dimarts 15 d'abril. Som a Las Vegas fent un tallat a les deu del matí, i la Marta Basomba no se sap avenir que avui no treballa! Han estat 45 anys d'anar cada dia de cada dia a l'Ajuntament de Manresa, fins ahir que va acabar de plegar els trastets com a secretària d'alcaldia. «Ha estat un final molt feliç, amb un comiat que no em mereixia». I sí, segurament hi ha molta gent al món que s'ha jubilat sense el comiat que es mereixia, però aquells que han tingut la sort de rebre'l no acostuma a ser mai fruit d'un error. I Marta Basomba Sardà (Manresa, 1959) se'l mereixia, us dirà tothom, malgrat el posat un punt sever que la seva tasca reclama. «La meva àvia, de petita ja em va dir que era una argelaga esquerra». La sentència és antiga i probablement poc justa: per ser una argelaga, és prou tendra! Això sí, és tan reservada com llarga, mentre us observa amb ulls de mostela. I és així com ha sumat dècades de treball municipal: «L'estiu de l'any 80 vaig veure un anunci a *Regió7* i m'hi vaig presentar. I el primer d'octubre començava com a ordenança, amb 21 anys». La tradició familiar era una altra: el pare era home de camp i bosc, fill de Sant Mateu de Bages, i quan la terra ja no rendia es va espavilar amb el seu germà per muntar una serradora. «Però el fet és que tota la família se'n va anar a viure a Tona, allà on el meu pare coneixeria la meva mare». I la mare era una altra cosa, filla d'una família amb fonda i carnisseria, en un ambient de colònia d'estiu barcelonina, «tot molt tocat i posat. Bo i casats, el pare no la podia pas portar a Sant Mateu, sense cap comoditat, que ni electricitat hi havia» i va ser aleshores que van venir a Manresa, on Josep Basomba i Maria Sardà hi tindrien quatre fills –Georgina, Maria Teresa, Marta i Josep: una família que creix feliç. Però el 1975, quan la Marta és a punt d'acabar el batxillerat al Peguera, els pares

decideixen establir-se a Sant Mateu, a la Rabassola. «Tenia la sensació d'estar perduda, fins i tot em vaig equivocar de carrera, pensant que era una dona de ciències. No vaig ni acabar segon de Biologia...». Al darrere hi batega un desig: ser independent i quedar-se a Manresa. Per això sempre ha celebrat aquella plaça a la casa gran. «Tenia 21 anys, ja festejava i això em permetria de fer la meva». Hereva del pas pel cau, havia fet colla al centre excursionista, ja festeja amb Jordi Selga i, comptat i debatut, aviat serà casada. L'evolució municipal també és ràpida: al cap de sis mesos, ja és a la nova oficina d'informació, «amb el Pere Fons i la Glòria Ballús, que he de dir que sempre m'ha ajudat en tot i per tot» i de seguida salta a Urbanisme, el departament estrella d'aquell primer mandat democràtic, «amb el Ramon Puig i el Pérez-Picas, i és clar, el Pep Centelles que feia anar la màquina!» Allà s'hi estarà –aviat és dit– 25 anys, i en aquest temps tindrà tres criatures i fins, de retop, ajudarà a créixer dues nebodes més al pis familiar del Born. És el moment més difícil, «fer que tot rutlli per a tothom». I se'n surt, posant-hi la banya i descobrint que, al capdavall, és una dona de lletres. «Quan la canalla va volar i ja només havia de fer tàpers, vaig fer Filologia catalana a la UOC, i la llicenciatura em va anar molt bé, en tots els sentits». Encara quedava un darrer revolt: Valentí Junyent la convida a incorporar-se com a nova secretària d'alcaldia, en un càrrec que l'acompanyarà tots nou anys i que, després, Marc Aloy li revalidarà. Tot plegat, la confiança de catorze anys i dos alcaldes diferents. «A alcaldia hi he estat molt de gust, tot i l'exigència del seguiment de l'agenda pública de cada dia. Però ara ja em tocava desconnectar...». Com que la canalla li agrada i ja té cinc nets, celebra aquest temps que guanya i, ara com el primer dia, agraeix a la vida tots els regals que n'ha obtingut, punxes incloses.

KIT DE SUPERVIVÈNCIA A LA MANRESANA

Quan prepareu el vostre kit, a més a més d'unes quantes llaunes de conserva, aigua, un lot, un transistor i la navalla suïssa, no us descuideu d'agafar el número de telèfon del Kursaal, per si cal anul·lar alguna localitat, tot i que potser el teatre ja haurà passat a la història, si és que la història encara existeix. També algun còmic del Manel Fondevila, per passar l'estona. Per exemple *¡La crisis està siendo un éxito!*. Agafeu també una fona i unes quantes ametlles de la llum (de les d'abans, dures com rocs), per si cal desocupar el refugi d'intrusos imprevistos. Cal no descuidar-se tampoc la targeta del servei de recollida de residus per si, al cap de les 72 hores, cal anar directament al rebuig. En el cas que el confinament sigui domiciliari, anirà bé tenir a mà la col·lecció del **Pou** dels darrers deu anys. No pas per fer-hi una relleigida, sinó per quan s'acabin les provisions de paper higiènic, en el cas que en comptes de les 72 hores hàgiu de romandre a casa durant els propers cinc anys.

CONTRAPORTADES MANRESANES

Un amable lector, sempre atent a l'actualitat, em fa saber un fet curiós: en un mateix dia dos manresans ocupen pàgines senceres de dos diaris de Barcelona: l'actor Marc Buxaderas, premi Oleguer Bisbal al manresà d'actualitat 2024, a *La Contra* de *La Vanguardia* i Toni Espinal, director general d'Ampan's, a *El Periódico*. No està gens malament i és una mostra evident que hi ha persones de la ciutat que fan coses interessants i mereixedores d'aparèixer en l'espai comunicatiu nacional.

CONTINUA LA RATXA

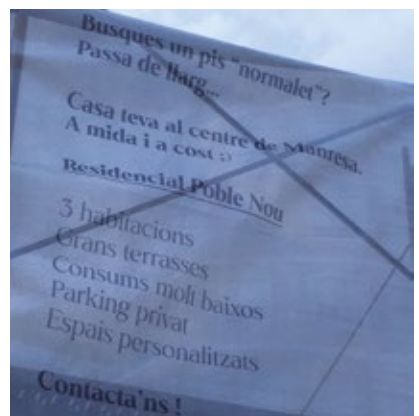
Casualitats de la vida: el mateix lector m'explica que, nou dies després, *La Vanguardia* acabava de publicar una altra *Contra* amb un altre manresà –si més no, d'adopció–, el jesuïta i teòleg Xavier Melloni, de la Cova de Sant Ignasi, arran de la publicació del seu darrer llibre, el poemari *Somos su secreto*.

JUTJAT TAPIAT

El mateix 10 d'abril una lectora de la revista va capturar aquest imatge d'uns operaris tapiant la portalada principal de l'antic edifici dels jutjats, a la baixada de la Seu. Sembla que ho ha fet per l'Ajuntament, per evitar que les persones amb addiccions l'usin com a espai de consum i per garantir-hi la seguretat, però que els antics jutjats s'hagin d'emparedar per evitar problemes no deixa de tenir la seva gràcia..

SI VOLEU UN PIS NORMALET, ABSTENIU-VOS

Això ve a dir la pancarta que anuncia un edifici de nova construcció en un solar del carrer Major del Poble Nou, que s'anomena Residencial Poble Nou: «Si busques un 'pis normalet', passa de llarg». Com a estratègia publicitària, segur que funciona. Si més no, fa rumiar.

SENYAL TAPAT

Aquest any la primavera ha estat molt plujosa i la natura ho ha agraït amb es-creix. La pluja era molt esperada, des-prés d'una sequera que ja durava uns quants anys, però ja diuen que no plou mai a gust de tothom i ara resulta que el brancatge tapa l'indicador del desvi-ament d'accés a la ciutat pel pont de l'Estació, a causa de les obres del pont de Sant Francesc.

UN LLOC ON FAN DE TOT

Em fan arribar una imatge d'aquest establiment de la carretera de Vic que anuncia serveis d'allò més variats i cu-riosos: buidatge de pisos i segones re-sidències, compra d'estoc de botigues, compra d'herències, tota mena d'anti-guitats en general, plata, art, joguines, còmics, monedes... i *militaria*, que suposo que es refereix a objectes rela-cionats amb l'exèrcit. Llàstima que ho anunciïn només en castellà.

MÉS RETOLACIÓ EN CASTELLÀ

I és que el costum d'oblidar el català en els rètols de molts dels establi-ments que s'obren a la ciutat sembla que creix cada dia. Fixeu-vos, si més no, en aquest bar de la baixada dels Drets, anomenat literalment El Fogón. Aca-ba d'obrir aquest final d'abril i ofereix «tapas, platos combinados, brasería y mariscada». La llengua del país no hi apareix per enlloc, malgrat el que digui el codi de Consum. El fet es repeteix al capdavant dels mateixos Drets, on ha reobert el bar de la Masia i no s'hi ob-serva ni rastre de català.

MONES IGNASIANES

I per acabar la bugada del mes, em plau fer-ho amb la reproducció de la figura de l'ou de xocolata del Pou de la Gallina i Sant Ignasi de Loiola, en la ver-sió que en fa el dibuixant Galdric Sala

per a Regió7, i que els dies abans de Pasqua lluïa a la pastisseria Perarnau, juntament amb un reguitzell d'icones ignasianes.

TU ETS PART DEL CANVI

**ELS ENVASOS
QUE SEPARES ES
CONVERTEIXEN EN
NOUS MATERIALS I
PRODUCTES**

Si al teu municipi
es fa la recollida
porta a porta,
deixa els envasos
a la porta de
casa teva
el dia que toqui

**4 D'ABRIL /
29 DE JUNY DE 2025**
CENTRE CULTURAL EL CASINO

COSSOS *que* **PARLEN**

#CossosQueParlen

Les representacions del cos
en les autores de còmic

1910-2022

Exposició itinerant
A cura de Marika Vila

De dimarts a diumenge,
de 17.30 a 20.30 h